

**VALSTYBINĖS ENERGETIKOS REGULIAVIMO TARYBOS
DUJŲ IR ELEKTROS DEPARTAMENTO
RINKOS PLĖTROS IR STEBĖSENOS SKYRIUS**

Teikti Tarybos posėdžiui
Tarybos narys

2020-

**PAŽYMA
DĖL BALANSAVIMO PASLAUGŲ IR DISBALANSO PIRKIMO–PARDAVIMO
STANDARTINIŲ SUTARČIŲ SĄLYGŲ TVIRTINIMO**

2020 m. Nr. O5E-
Vilnius

Valstybinė energetikos reguliavimo taryba (toliau – Taryba), vadovaudamasi Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymo 9 straipsnio 3 dalies 21 punktu, derina perdavimo sistemos operatoriaus (toliau – PSO) parengtas elektros energijos perdavimo paslaugos teikimo sutarčių standartines sąlygas ir skirstomųjų tinklų operatoriaus parengtas elektros energijos persiuntimo paslaugos teikimo sutarčių standartines sąlygas. Taip pat, vadovaudamasi 2017 m. lapkričio 23 d. Europos Komisijos reglamento (ES) 2017/2195, kuriuo nustatomos elektros energijos balansavimo gairės (toliau – Reglamentas), 5 straipsnio 4 dalies c punktu, kiekviena reguliavimo institucija tvirtina su balansavimu susijusias nuostatas ir sąlygas pagal Reglamento 18 straipsnį. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos energetikos įstatymo 8 straipsnio 1 dalimi, Taryba yra Europos Sąjungos teisės aktuose, reglamentuojančiuose visuomeninius santykius energetikos sektoriuje, numatyta nacionalinė reguliavimo institucija, todėl atsako už Reglamento 18 straipsnio nurodytų nuostatų ir sąlygų tvirtinimą.

Vadovaudamasis Reglamento 18 straipsnio 1 dalimi, perdavimo sistemos operatorius LITGRID AB (toliau – Bendrovė) 2020 m. liepos 1 d. raštu Nr. 20SD-2001 informavo Tarybą, kad Bendrovė atnaujino ir viešajai konsultacijai nuo 2020 m. liepos 1 d. iki 2020 m. liepos 30 d. (imtinai) paskelbė balansavimo paslaugų tiekėjams taikytinų nuostatų ir sąlygų pasiūlymą pagal 2017 m. lapkričio 23 d. Europos Komisijos reglamento (ES) 2017/2195 18 straipsnio 4 dalies nuostatas (toliau – Balansavimo paslaugų pirkimo–pardavimo sutarties standartinės sąlygos) ir už balansą atsakingoms šalims taikytinų nuostatų ir sąlygų pasiūlymą (Disbalanso pirkimo–pardavimo sutarties standartinės sąlygas) (toliau – Pasiūlymai).¹

Taryba, atsižvelgdama į Bendrovės paskelbtą Pasiūlymų viešąją konsultaciją, savo pastabas pateikė 2020 m. liepos 30 d. raštu Nr. R2-(RPS)-4304. Pažymėtina, kad savo pastabas Pasiūlymams

¹ <https://www.litgrid.eu/index.php/naujienos/naujienos/del-pradines-elektros-energijos-paklausos-nustatymo-metodikos-balansavimo-paslaugu-ir-disbalanso-pirkimo-skelbiamos-pardavimo-standartiniu-sutarciu-salygu-viesos-konsultacijos/31150>

viešosios konsultacijos metu Bendrovei taip pat pateikė Lietuvos Respublikos energetikos ministerija ir AB „Ignitis gamyba“.

Atsižvelgdama į Tarybos ir kitų rinkos dalyvių pateiktas pastabas ir pasiūlymus, Bendrovė pateikė koreguotus Pasiūlymus Tarybai 2020 m. spalio 21 d. raštu Nr. 20SD-3004. Taip pat 2020 m. lapkričio 13 d. raštu Nr. SD-3315 Bendrovė, atlikusi papildomas korekcijas, pateikė atnaujintus Balansavimo paslaugų pirkimo–pardavimo standartinės sutarties sąlygas Tarybai. Pažymėtina, kad Taryba 2020 m. lapkričio 16 d. raštu Nr. R2-(RPS)-6169 pakartotinai pateikė Pasiūlymus viešajai konsultacijai². Taryba gavo AB „Ignitis gamyba“ pastabas ir pasiūlymus.

Papildomai, 2020 m. lapkričio 17 d. buvo organizuojamas susitikimas su Bendrovės atstovais, kurio metu buvo aptartos Balansavimo paslaugų pirkimo–pardavimo sutarties Priedo Nr. 1 Balansavimo pajėgumų aukciono reglamento 2.2 papunkčio nuostatos, kurios numato privalomą BPT pasiūlymų parduoti teikimą visa prieinama rezervinės galios apimtimi. Taip pat Taryba 2020 m. lapkričio 18 d. raštu Nr. R2-(RPS)-6228 pateikė Bendrovei papildomas pastabas ir pasiūlymus.

Bendrovė įvertino suinteresuotų subjektų ir institucijų pastabas ir atitinkamai Tarybai 2020 m. lapkričio 23 d. raštu Nr. SD20-3393 pateikė Bendrovės valdybos 2020 m. lapkričio 20 d. sprendimu Nr. 12 (protokolo Nr. 20) patvirtintas Balansavimo paslaugų pirkimo–pardavimo sutarties standartinės sąlygas, Disbalanso pirkimo–pardavimo sutarties standartinės sąlygas bei pateiktą suinteresuotų subjektų ir institucijų pastabų derinimo pažymą (pridedama).

Pažymėtina, kad Bendrovė atsižvelgė į Tarybos ir AB „Ignitis gamyba“ pastabas ir Bendrovės 2020 m. lapkričio 23 d. raštu Nr. SD20-3393 pateiktuose Bendrovės valdybos 2020 m. lapkričio 20 d. sprendimu Nr. 12 (protokolo Nr. 20) patvirtintose Balansavimo paslaugų pirkimo–pardavimo sutarties standartinėse sąlygose, buvo pakoreguotos nuostatos, susijusios su viršutinės kainos ribos taikymu antrinio avarinio rezervo užtikrinimui, numatant šių nuostatų taikymą tik Elektros energetikos įstatymu reguliuojamiems rinkos dalyviams.

Lyginant su šiuo metu galiojančiomis Balansavimo paslaugų pirkimo–pardavimo sutarties standartinėmis sąlygomis ir Disbalanso pirkimo–pardavimo sutarties standartinėmis sąlygomis, Bendrovės teikiamuose tvirtinimui Pasiūlymuose pateiktas atnaujintas Disbalanso apibrėžimas, o disbalanso kiekio skaičiavimo taisyklėje ir formulėje išdėstyti dėmenys harmonizuoti su nurodytais disbalanso apibrėžime. Taip pat patobulintas minimalios prievolių įvykdymo užtikrinimo prievolės dydis, kuris apskaičiuotas kaip mažo rinkos dalyvio (5 MW) per dvi savaites patiektos elektros energijos kiekis, jei jis visą patiektą kiekį įsigytų disbalanso rinkoje. Papildomai, Pasiūlymuose įtrauktos nuostatos dėl privalomo dalyvavimo antrinio galios rezervo aukcione. Taip pat antrinio galios rezervo aukcionai bus vykdomi ateinančiai parai, t. y. galia bus užsakoma parai, vietoje šiuo metu galiojančio galios užsakymo metams į priekį.

Pažymėtina, kad klausimas dėl Pasiūlymų tvirtinimo buvo svarstytas Tarybos 2020 m. lapkričio 26 d. posėdyje (toliau – Posėdis), tačiau, atsižvelgiant į Posėdžio metu išsakytas AB „Ignitis gamyba“ pastabas, buvo nuspręsta atidėti šio klausimo svarstymą iki kol Bendrovė įvertins pateiktą pastabą ir pakoreguos pateiktas tvirtinti Balansavimo paslaugų pirkimo–pardavimo standartinės sutarties sąlygas.

² <https://www.vert.lt/Puslapiai/bendra/viesosios-konsultacijos/vykstancios-viesosios-konsultacijos.aspx>

Bendrovė įvertino Posėdžio metu gautą AB „Ignitis gamyba“ pastabą dėl Balansavimo paslaugų pirkimo–pardavimo sutarties Priedo Nr. 1 2.2.4 papunkčio nuostatų, kad perdavimo sistemos operatorius skelbia viešai savo interneto svetainėje informaciją apie balansavimo pajėgumų paslaugos viršutinės kainos ribas antrinio avarinio rezervo užtikrinimui reguliuojamiems rinkos dalyviams, ir, atitinkamai, pakoregavo minėtąjį papunktį pašalindama nuostatą apie reguliuojamų rinkos dalyvių viršutinės kainos ribos antrinio avarinio rezervo užtikrinimui skelbimą viešai. Atsižvelgusi į gautą pastabą, Bendrovė 2020 m. lapkričio 27 d. raštu Nr. 20SD-3456 pateikė Tarybai Bendrovės valdybos 2020 m. lapkričio 27 d. sprendimu Nr. VLD-21 patvirtintas Balansavimo paslaugų pirkimo–pardavimo standartinės sutarties sąlygas.

Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, Tarybos Dujų ir elektros departamento Rinkos plėtros ir stebėsenos skyrius siūlo Tarybai pritarti pateiktiems nutarimo projektams.

PRIDEDAMA:

1. Tarybos nutarimo „Dėl Balansavimo paslaugų pirkimo–pardavimo standartinių sutarčių sąlygų tvirtinimo“ projektas, 24 lapai.

2. Tarybos nutarimo „Dėl Disbalanso pirkimo–pardavimo standartinių sutarčių sąlygų tvirtinimo“ projektas, 30 lapų.

3. Bendrovės 2020 m. lapkričio 19 d. suinteresuotų subjektų ir institucijų pastabų derinimo pažyma, 6 lapai.

Dujų ir elektros departamento
Rinkos plėtros ir stebėsenos skyriaus vyr. specialistas

Mantas Repečka

Į posėdį kviečiami:

1. Lietuvos Respublikos energetikos ministerija, el. p. info@enmin.lt;
2. Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba, el. p. tarnyba@vvvat.lt;
3. Lietuvos pramoninkų konfederacija, el. p. info@lpk.lt, sekretoriatas@lpk.lt;
4. AB „Energijos skirstymo operatorius“, el. p. info@eso.lt;
5. AB „ORLEN Lietuva“, el. p. post@orlenlietuva.lt;
6. AB „PANEVĖŽIO ENERGIJA“, el. p. bendrove@pe.lt;
7. UAB „Ignitis“, info@ignitis.lt;
8. AB „Ignitis gamyba“, gamyba@ignitis.lt;
9. UAB Kauno termofikacijos elektrinė, el. p. info@kte.lt;
10. Lietuvos vėjo elektrinių asociacija, el. p. lvea@lvea.lt;
11. AB „Litgrid“, el. p. info@litgrid.eu.

VALSTYBINĖ ENERGETIKOS REGULIAVIMO TARYBA

NUTARIMAS

**DĖL BALANSAVIMO PASLAUGŲ PIRKIMO–PARDAVIMO STANDARTINIŲ
SUTARČIŲ SĄLYGŲ TVIRTINIMO**

2020 m. d. Nr. O3E-
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymo 9 straipsnio 3 dalies 21 punktu, 2017 m. lapkričio 23 d. Europos Komisijos reglamento (ES) 2017/2195, kuriuo nustatomos elektros energijos balansavimo gairės (OL 2017 L 312, p. 6–53), 5 straipsnio 4 dalies c punktu bei atsižvelgdama į LITGRID AB 2020 m. lapkričio 27 d. raštu Nr. 20SD-3456 pateiktą LITGRID AB valdybos 2020 m. lapkričio 27 d. sprendimą Nr. VLD-21 ir Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos (toliau – Taryba) Dujų ir elektros departamento Rinkos plėtros ir stebėsenos skyriaus 2020 m. d. pažymą Nr. O5E- „Dėl Balansavimo paslaugų ir Disbalanso pirkimo–pardavimo standartinių sutarčių sąlygų tvirtinimo“, Taryba n u t a r i a:

1. Patvirtinti LITGRID AB balansavimo paslaugų teikėjams taikytinų nuostatų ir sąlygų pasiūlymu pateiktas Balansavimo paslaugų pirkimo–pardavimo sutarties standartines sąlygas (pridedama).

2. Pripažinti Tarybos 2019 m. spalio 3 d. nutarimą Nr. O3E-497 „Dėl Balansavimo paslaugų teikėjams taikytinų nuostatų ir sąlygų pasiūlymo tvirtinimo“ netekusiu galios.

Šis nutarimas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka ir sąlygomis.

Tarybos pirmininkas

PATVIRTINTA
Valstybinės energetikos reguliavimo
tarybos 2020 m. d. nutarimu
Nr. O3E-

PATVIRTINTA
LITGRID AB valdybos
2020 m. lapkričio 27 d. sprendimu
Nr. VLD-21

BALANSAVIMO PASLAUGŲ PIRKIMO–PARDAVIMO SUTARTIS NR.

[*metai*] m. [*mėnuo*] [*diena*] d.

Vilnius

I. SUTARTIES SPECIALIOJI DALIS

1. Sutarties šalys

[*pavadinimas*], pagal Lietuvos Respublikos įstatymus įsteigta ir veikianti [*teisinė forma*], juridinio asmens kodas [*kodas*], registruotos buveinės adresas [*adresas*], duomenys apie bendrovę kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre (toliau – **Balansavimo paslaugos teikėjas** arba **BPT**), atstovaujama [*pareigos*] [*vardas pavardė*], [*veikiančio / veikiančios*] pagal [*teisinis atstovavimo pagrindas*],

LITGRID AB, pagal Lietuvos Respublikos įstatymus įsteigta ir veikianti akcinė bendrovė, juridinio asmens kodas 302564383, registruotos buveinės adresas Viršuliškių skg. 99B, LT-05131 Vilnius, duomenys apie bendrovę kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre (toliau – **Perdavimo sistemos operatorius** arba **PSO**), atstovaujama [*pareigos*] [*vardas pavardė*], [*veikiančio / veikiančios*] pagal [*teisinis atstovavimo pagrindas*],

toliau kartu vadinamos **Šalimis** ir kiekviena atskirai – **Šalimi**, sudarė šią Balansavimo paslaugų pirkimo - pardavimo sutartį (toliau – **Sutartis**) šiomis sąlygomis:

2. Individualios sąlygos

2.1. Elektros energijos gamybos ar vartojimo įrenginiai, kuriais teikiamos Balansavimo paslaugos:	<i>[Įrenginiai]</i>
2.2. BPT vykdys paklausos telkimo veiklą	<i>[Taip/Ne]</i>
2.3. BPT vykdys nepriklausomo telkimo veiklą	<i>[Taip/Ne]</i>
2.4. Adresas susirašinėjimui ir kontaktams/Įgaliotų asmenų sąrašas	<i>Nurodyta Sutarties priede Nr. 3</i>
2.5. Balansavimo pajėgumo paslaugos reikalavimai BPT įrenginiams, turintiems techninius apribojimus nepertraukiamai elektros energijos gamybai	<i>Nurodyta Sutarties priede Nr. 4</i>
2.3. Kitos sąlygos:	-

3. Sutarties priedai

- 3.1. Prie šios Sutarties pridedami priedai, esantys neatskiriama šios Sutarties dalimi:
- 3.1.1 Priedas Nr. 1. Balansavimo pajėgumų aukciono reglamentas;
 - 3.1.2 Priedas Nr. 2. Balansavimo energijos prekybos taisyklės;
 - 3.1.3 Priedas Nr. 3. Įgaliotų asmenų sąrašas;
 - 3.1.4 Priedas Nr. 4. Balansavimo pajėgumo paslaugos reikalavimai BPT įrenginiams, turintiems techninius apribojimus nepertraukiamai elektros energijos gamybai.

4. Šalių rekvizitai ir parašai

Pasirašydamas šią Sutartį patvirtinu, kad su Sutarties Standartinėmis sąlygomis esu susipažinęs, Sutarties sąlygos man yra aiškios, suprantamos ir su jomis sutinku.

[Pavadinimas]

[Adresas]

Juridinio asmens kodas: [Kodas]

PVM mokėtojo kodas: [Kodas]

Tel.: [Numeris]

Faksas: [Numeris]

El. paštas: [Adresas]

A/s: [Numeris]

Bankas: [Numeris]

Banko kodas: [Kodas]

[Pavadinimas]

[Adresas]

Juridinio asmens kodas: [Kodas]

PVM mokėtojo kodas: [Kodas]

Tel.: [Numeris]

Faksas: [Numeris]

El. paštas: [Adresas]

A/s: [Numeris]

Bankas: [Numeris]

Banko kodas: [Kodas]

Perdavimo sistemos operatoriaus vardu:

[Pavadinimas]

Pareigos, Vardas, pavardė, parašas

Pasirašymo data: _____

Balansavimo paslaugų teikėjo vardu:

[Pavadinimas]

Pareigos, Vardas, pavardė, parašas

Pasirašymo data: _____

II. BALANSAVIMO PASLAUGŲ PIRKIMO–PARDAVIMO SUTARTIES STANDARTINĖS SĄLYGOS

1. SUTARTYJE NAUDOJAMOS SĄVOKOS IR APIBRĖŽIMAI

1.1. Šios Sutartyje vartojamos sąvokos turės šias reikšmes:

Nurodymas aktyvavimui	reiškia PSO privalomą nurodymą BPT;
Aukcionas	PSO organizuojamas Balansavimo pajėgumų aukcionas, kuriame nustatomi PSO perkami iš BPT balansavimo pajėgumų kiekiai ir kainos;
Pardavėjas	reiškia Šalį, parduodančią Balansavimo paslaugas kitai Šaliai;
Pirkėjas	reiškia Šalį, perkančią Balansavimo paslaugas iš kitos Šalies;
Rinkos balanso laikotarpis	reiškia kalendorinio mėnesio laikotarpį, paskirstytą valandomis, trunkantį nuo pirmos mėnesio dienos 00:00 val. iki paskutinės mėnesio dienos 24:00 val. EET laiku, per kurį vykdoma Balansavimo paslaugų apskaita;
Balansavimo paslaugos	Balansavimo energija ir (ar) Balansavimo pajėgumai;
Balansavimo energija	energija, kurią PSO naudoja balansavimui atlikti ir kurią teikia BPT;
Balansavimo pajėgumai	rezervinių pajėgumų kiekis, kurį BPT sutiko atidėti ir su kuriuo susijusios Balansavimo energijos atitinkamo kiekio pasiūlymus sutiko teikti PSO;
Balansavimo paslaugų teikėjas (BPT)	Lietuvos rinkos dalyvis, turintis rezervą teikiančių modulių arba rezervą teikiančių modulių grupių ir galintis PSO teikti Balansavimo paslaugas;
Elektros energijos paklausos telkimas	asmens veikla, apimanti jo paties ir (arba) grupės kitų vartotojų elektros energijos paklausos pokyčių ir (arba) elektros energijos gamybos derinimą, siekiant nesuvaldytos arba pagamintos elektros energijos kiekį ir (arba) nesuvaldytą arba patiektą galią parduoti, pirkti arba pateikti aukcionui elektros energijos, balansavimo ir rezervinės galios rinkose;
Įrenginys	reiškia rezervą teikiančią modulį, kaip apibrėžta Europos Komisijos reglamente (ES) 2017/1485, kuriuo nustatomos elektros energijos perdavimo sistemos eksploatavimo gairės;
Nepriklausomas elektros energijos paklausos telkėjas	elektros energijos rinkos dalyvis, kuris, turėdamas reikiamą leidimą, vykdo vartotojų elektros energijos paklausos telkimo veiklą ir nėra susijęs su savo aptarnaujamų vartotojų tiekėju. Laikoma, kad nepriklausomas paklausos telkėjas ir tiekėjas, kaip ūkio subjektai, yra susiję, jeigu vienas iš jų tiesiogiai arba netiesiogiai (per trečiuosius ūkio subjektus) turi daugiau kaip pusę kito ūkio subjekto akcijų, kitokių vertybinių popierių ar turto arba turi teises į daugiau kaip pusę balsų, arba turi teisę skirti daugiau kaip pusę priežiūros ar valdymo organų narių, arba turi ūkio subjekto valdymo teisę;

Pradinė elektros energijos paklausa	pagal patvirtintą metodiką įvertinamas įprastu elektros energijos vartojimo režimu vartotojo suvartojamas elektros energijos kiekis, kuris naudojamas skaičiuojant vartotojo elektros energijos paklausos pokytį;
Standartinis balansavimo energijos produktas	BPT perkama ir parduodama PSO Balansavimo energija laisvai galiai, kuri užtikrinama BPT elektros energijos gamybos ir vartojimo įrenginiuose, kurie nurodyti Sutarties Specialiosios dalies 2.1 punkte;
Sutartis	reiškia šią Balansavimo paslaugų pirkimo–pardavimo sutartį;
Užsakymas	reiškia PSO BPT pateiktą užsakymą teikti Balansavimo pajėgumų paslaugas Aukcione laimėtam galios rezervo kiekiui pagal BPT Aukcione pateiktą pasiūlymą;
Taryba	reiškia Valstybinę energetikos reguliavimo tarybą.

- 1.2. Kitos sąvokos Sutartyje naudojamos taip, kaip jos yra apibrėžtos 2017 m. lapkričio 23 d. Europos Komisijos reglamente (ES) 2017/2195, kuriuo nustatomos elektros energijos balansavimo gairės (toliau – Balansavimo gairės), Europos Komisijos reglamente (ES) 2017/1485, kuriuo nustatomos elektros energijos perdavimo sistemos eksploatavimo gairės, Europos Komisijos reglamente (ES) 2016/631 dėl tinklo kodekso, kuriuo nustatomi generatorių prijungimo prie elektros energijos tinklo reikalavimai, Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatyme, Prekybos elektros energija taisyklėse ir kituose teisės norminiuose aktuose.

2. SUTARTIES DALYKAS

- 2.1. Sutartimi Šalys susitaria dėl Šalių tarpusavio įsipareigojimų perkant ir/ar parduodant Balansavimo paslaugas (Balansavimo energiją ir/ar balansavimo pajėgumus).
- 2.2. Sutartyje nustatyta tvarka ir sąlygomis Pardavėjas įsipareigoja parduoti Pirkėjui Balansavimo paslaugas, o Pirkėjas įsipareigoja nupirkti iš Pardavėjo Balansavimo paslaugas ir už jas sumokėti. Atskirų Balansavimo energijos kiekių Pirkėju ir/ar Pardavėju laikoma bet kuri iš Šalių, PSO ar BPT, atitinkamai perkanti ir/ar parduodanti Balansavimo energiją. Balansavimo pajėgumų Pardavėju yra laikomas BPT, o Pirkėju – PSO.
- 2.3. Šalys įsipareigoja pirkti ir/ar parduoti Balansavimo paslaugas tik tokia apimtimi ir sąlygomis, kaip nurodyta Sutartyje.
- 2.4. Sutartis yra viešoji sutartis, sudaroma tarp PSO ir BPT bei užtikrinanti vienodas prekybos Balansavimo paslaugomis sąlygas ir reikalavimus visiems BPT.
- 2.5. PSO, vykdydamas Balansavimo gairių 18 straipsnio, 5 straipsnio 4 dalies (c) punkte, o taip pat 7 straipsnyje nurodytus reikalavimus, parengia Sutarties standartines sąlygas, teikia jas Tarybai tvirtinti, ir gavęs Tarybos patvirtinimą – viešai jas paskelbia savo tinklapyje bei informuoja raštu BPT.

- 2.6. Sutarties standartinės sąlygos gali būti keičiamos teisės norminiuose aktuose ir Sutartyje nustatyta tvarka.

3. SUTARTIES SUDARYMO IR BALANSAVIMO PASLAUGŲ TEIKIMO SĄLYGOS

- 3.1. Juridinis asmuo norintis tapti BPT, privalo:

3.1.1. Turėti įgaliotų institucijų išduotą nepriklausomo elektros energijos tiekimo leidimą, leidimą vykdyti nepriklausomo paklausos telkėjo veiklą ar elektros energijos gamybos leidimą Lietuvoje;

3.1.2. Sudaryti Disbalanso pirkimo–pardavimo sutartį su PSO ar su kita už balansą atsakinga šalimi.

- 3.2. Juridinis asmuo, norintis tapti BPT, taip pat turi:

3.2.1. Turėti technines galimybes įrenginiuose ar vartotojų grupėse keisti gamybos ar vartojimo režimus pagal Sutartyje nustatytus reikalavimus.

3.2.2. Turėti technines galimybes teikti realaus laiko matavimo duomenis PSO apie Balansavimo paslaugą teikiančių įrenginių aktyviają galią (P, MW), jei įrenginiai prijungti prie perdavimo tinklo. Jei įrenginiai prijungti prie skirstomojo tinklo, tuomet realaus laiko matavimo duomenys turi būti perduodami PSO per skirstomojo tinklo operatorių. BPT, vykdamas paklausos telkimo veiklą turi teisę teikti duomenis tiesiogiai PSO pagal PSO nustatytus reikalavimus.

3.3. Sutartis su juridiniu asmeniu, norinčiu tapti BPT, gali būti sudaroma tik įgyvendinus Sutarties 3.1 punkto reikalavimus. Sutarties 3.4 punkto reikalavimai gali būti įgyvendinami Sutarties galiojimo laikotarpiu.

3.4. BPT turi teisę teikti Balansavimo paslaugas tik atlikus parengties tvirtinimą pagal šias sąlygas:

3.4.1. Techninių galimybių ir parengties tvirtinimui pagal PSO nustatytą programą turi būti atliktas natūrinis bandymas ir pateiktas su PSO suderintas parengties tvirtinimo protokolas. PSO viešai skelbia parengties tvirtinimo reikalavimus pagal Sutartyje nustatytus reikalavimus Balansavimo paslaugoms. Jeigu BPT 12 mėnesių laikotarpyje teikė PSO Balansavimo pajėgumų palaikymo paslaugą, natūriniai bandymai neatliekami.

3.4.2. Techninių galimybių patvirtinimui pagal su PSO suderintą programą turi būti sėkmingai atliktas duomenų mainų testavimas, kuris turi būti sėkmingai atliktas iki natūrinio bandymo pradžios.

3.4.3. Parengties tvirtinimo protokolas turi būti suderintas ne vėliau kaip prieš 2 (dvi) savaites iki Balansavimo paslaugų teikimo pradžios.

3.4.4. BPT padengia visus patiriamus kaštus dėl parengties tvirtinimo reikalavimų gyvendinimo, įskaitant ir natūrinio bandymo kaštus.

3.5. Parengties tvirtinimo protokolas galioja 5 (penkerius) metus, jeigu nėra vykdomi įrenginių (generatorių, turbinų, katilų ir jų reguliavimo sistemų) atnaujinimo ar keitimo darbai. Pasibaigus bandymo protokolo galiojimui BPT neturi teisės teikti Balansavimo paslaugas.

3.6. Parengties tvirtinimo protokolo galiojimas gali būti sustabdomas jeigu per 15 min. laikotarpį nuo Nurodymo aktyvavimui pateikimo momento BPT pateikė į tinklą mažiau nei 95% Nurodyme aktyvavimui užsakytos galios.

- 3.7. Operatoriui nustačius reikalavimų neatitikimą pagal 3.6 punkte nustatytas sąlygas, Parengties tvirtinimo protokolo galiojimas sustabdomas nuo ateinančio Aukciono laikotarpio iki pakartotinio natūrinio bandymo atlikimo ir su PSO suderinto parengties tvirtinimo protokolo pateikimo.

4. PREKYBA BALANSAVIMO PAJĖGUMAIS

- 4.1. Prekyba Balansavimo pajėgumais tarp PSO ir BPT vyksta Aukciono reglamente nustatytais sąlygomis (Sutarties priedas Nr. 1).
- 4.2. BPT turi teisę teikti Balansavimo pajėgumų paslaugą PSO tik turint galiojantį parengties tvirtinimo protokolą.

5. PREKYBA BALANSAVIMO ENERGIJA

- 5.1. Prekyba Balansavimo energija tarp PSO ir BPT vyksta Standartiniu balansavimo energijos produktu Balansavimo energijos prekybos taisyklėse nustatytais sąlygomis (Sutarties priedas Nr. 2).
- 5.2. BPT turi teisę teikti Balansavimo energijos paslaugą PSO tik turint galiojantį parengties tvirtinimo protokolą.

6. BALANSAVIMO PASLAUGŲ APSKAITA

- 6.1. PSO atlieka BPT teikiamų Balansavimo paslaugų apskaitą ir paruošia Balansavimo paslaugų aktą. Jei per Rinkos balanso laikotarpį BPT neteikė Balansavimo paslaugų, tuomet Balansavimo paslaugų aktas gali būti neruošiamas.
- 6.2. Balansavimo pajėgumų apskaita vykdoma pagal Užsakymą ir atsižvelgiant į Balansavimo pajėgumų paslaugos atšaukimą, kaip tai numatyta Sutarties 1 priede.
- 6.3. Nurodymu aktyvavimui užsakytas Balansavimo energijos kiekis atitinkamą valandą nustatomas kiekvienai valandai pagal formulę:

$$RegEn = P * Laikas/60$$

Kur:

RegEn – Balansavimo energija kiekis, MWh;

P – Užsakoma galia, MW;

Laikas – laikas minutėmis nuo aktyvavimo pradžios iki pabaigos.

Balansavimo energijos kiekiai nustatomi 1 kWh (vienos kilovatvalandės) ir 1 min. (vienos minutės) tikslumu.

- 6.4. PSO per 30 (trisdešimt) minučių po elektros energijos vartojimo ir gamybos valandos skelbia viešai šiuos duomenis už elektros energijos vartojimo ir gamybos valandą:

6.4.1. Balansavimo rinkos kainą;

6.4.2. Pirktą ir parduotą Balansavimo energijos kiekį.

- 6.5. PSO iki kitos dienos po elektros energijos vartojimo ir gamybos dienos 9:00 val. parengia ir pateikia BPT elektros energijos vartojimo ir gamybos dieną nupirkto ir parduoto Balansavimo energijos ataskaitą. BPT turi patikrinti ir patvirtinti iš PSO gautą ataskaitą ir, esant neatitikimams, informuoti PSO ne vėliau kaip iki kitos darbo dienos po elektros energijos vartojimo ir gamybos dienos 11:00 val.
- 6.6. Nepriklausomas paklausos telkėjas iki kitos dienos po elektros energijos vartojimo ir gamybos dienos 12:00 val. pateikia PSO duomenis apie vartotojų objektus, kuriems buvo suteikta elektros energijos paklausos telkimo paslauga kiekvienai valandai, kuomet buvo pirktas ar parduotas Balansavimo energija.
- 6.7. Pasibaigus Rinkos balanso laikotarpiui, ne vėliau kaip iki 4 (ketvirtos) darbo dienos po Rinkos balanso laikotarpio 12:00 val. PSO nustato nupirktų ir/ar parduotų Balansavimo paslaugų kiekius ir kainas, atsižvelgdamas į PSO ataskaitas apie visus Nurodymus aktyvavimui per kiekvieną atitinkamo mėnesio elektros energijos vartojimo ir gamybos dieną, ir parengia bei pateikia BPT nupirktų ir/ar parduotų Balansavimo paslaugų ataskaitą, kurios pagrindu PSO parengia Balansavimo paslaugų pirkimo–pardavimo aktą.
- 6.8. PSO ir BPT derina ir tvirtina Balansavimo paslaugų pirkimo-pardavimo aktą PSO informacinėje sistemoje.
- 6.9. Gavęs PSO pateiktą aktą, kaip tai nurodyta Sutarties 6.7 punkte, BPT ne vėliau kaip per 1 (vieną) darbo dieną nuo akto gavimo dienos turi teisę pateikti PSO pastabas dėl akte nurodytų nupirktų ir/ar parduotų Balansavimo paslaugų kiekių ir kainų. Šalys nedelsdamos įvertina BPT pastabas, atsižvelgdamos į PSO pateiktą ataskaitą ir aktą ar kitus susijusius duomenis ir informaciją.
- 6.10. Jei pasibaigus Rinkos balanso laikotarpiui per 2 (dvi) darbo dienas aktas nėra suderintas ir patvirtintas BPT arba BPT pateikė nepagrįstas pastabas aktui, tai toks aktas yra vienašališkai patvirtinamas PSO.

7. ATSISKAITYMO TVARKA IR TERMINAI

- 7.1. Atsiskaitymus už per atitinkamą Rinkos balanso laikotarpį suteiktas Balansavimo paslaugas sudaro suma, kurią turi sumokėti PSO už nupirktą Balansavimo energiją ir Balansavimo pajėgumus iš BPT, ir suma, kurią turi sumokėti BPT už nupirktą Balansavimo energiją iš PSO.
- 7.2. Pardavėjas ne vėliau kaip per 6 (šešias) darbo dienas po Rinkos balanso laikotarpio, pagal Balansavimo paslaugų aktą išrašo ir pateikia Pirkėjui PVM sąskaitą faktūrą už per pasibaigusį Rinkos balanso laikotarpį parduotas Balansavimo paslaugas. PVM sąskaita faktūra išrašoma pasibaigusio Rinkos balanso laikotarpio kalendorinio mėnesio data. Elektroninio formato PVM sąskaita faktūra pateikiama Šalių nurodytais elektroninio pašto adresais.
- 7.3. Sutarties tikslais Šalys susitaria dėl mokėjimų už nupirktas Balansavimo paslaugas įskaitymo, t. y. Šalys įskaito viena kitai mokėtinas sumas už per pasibaigusį Rinkos balanso laikotarpį nupirktą Balansavimo energiją ir Balansavimo pajėgumus ir/ar parduotą Balansavimo energiją ir Sutartyje nustatyta tvarka sumoka likusią mokėtiną sumą. Įskaitymas gali būti ribojamas tik Lietuvos Respublikos civiliniame kodekse nustatyta tvarka.
- 7.4. Visi mokėjimai pagal Sutartį atliekami eurais, bankiniu pavedimu į mokėjimo gavėjo sąskaitoje faktūroje nurodytą banko sąskaitą.

- 7.5.** Šalys apmoka PVM sąskaitą faktūrą, kuri nurodyta šiame skyriuje, ne vėliau kaip iki paskutinės einamojo mėnesio darbo dienos. Apmokėjimo data laikoma pinigų įskaitymo į kitos Šalies sąskaitą data.
- 7.6.** Visi mokėjimai pagal Sutartį turi būti atlikti atitinkamoje PVM sąskaitoje faktūroje nurodyta suma, įvertinus atliktą įskaitymą pagal Sutarties 7.3 punktą, nepriklausomai nuo jokių papildomų mokesčių ar įmokų, taip pat nenustatant jokių lėšų deponavimo, kreditavimo ir/ar kitokio panaudojimo suvaržymų.

8. ŠALIŲ TEISĖS IR PAREIGOS

8.1. Sutarties tikslais PSO be kita ko, bet neapsiribojant, įsipareigoja:

- 8.1.1. Vykdyti prekybą Balansavimo energija, vadovaudamasis Balansavimo gairių ir kitų nacionalinių teisės aktų reikalavimais, taikomais prekybai Balansavimo energija, dispečeriniam valdymui ir elektros energijos perdavimo sistemos funkcionavimui;
- 8.1.2. Parduoti Balansavimo energiją BPT ar nupirkti Balansavimo energiją iš BPT Sutartyje nustatyta tvarka ir sąlygomis;
- 8.1.3. Nupirkti Balansavimo pajėgumus iš BPT Sutartyje nustatyta tvarka ir sąlygomis;
- 8.1.4. Vykdyti parduotų ir/ar nupirktų Balansavimo paslaugų apskaitą.

8.2. Sutarties tikslais PSO be kita ko, bet neapsiribojant, įgyja šias teises:

- 8.2.1. Priimti sprendimą pirkti ir/ar parduoti Balansavimo energiją;
- 8.2.2. Teikti BPT privalomus Nurodymus aktyvavimui;
- 8.2.3. Vadovaujantis Prekybos elektros energija taisyklių ir kitų teisės norminių aktų reikalavimais, taisyti, keisti ar kitaip koreguoti prekybos Balansavimo paslaugomis sąlygas ir/ar bet kurią Sutarties nuostatą ar reikalavimą, apie tai informuojant BPT Sutarties 12 dalyje nurodyta tvarka;
- 8.2.4. Disponuoti kitomis teisės norminiuose aktuose ir Sutartyje nustatytais teisėmis;
- 8.2.5. Teikti BPT balansavimo energijos pasiūlymus kitų valstybių perdavimo sistemų operatoriams, su kuriais yra sudaręs Balansavimo energijos pirkimo-pardavimo sutartis, išskyrus trečiųjų šalių, kuriose veikia branduolinės elektrinės, Lietuvos Respublikos įstatymais pripažintos nesaugiomis, perdavimo sistemos operatoriams.

8.3. Šios Sutarties tikslais BPT be kita ko, bet neapsiribojant, įsipareigoja:

- 8.3.1. Teikti Balansavimo pasiūlymus, nurodytus Sutarties 5 dalyje visai disponuojamai galiai, kuri gali būti panaudojama Balansavimo paslaugoms, keičiant gamybos ar vartojimą režimą bei Balansavimo pajėgumams, kuriuos PSO užsakė Sutarties 4 dalyje nustatyta tvarka;
- 8.3.2. Besąlygiškai vykdyti PSO Nurodymus aktyvavimui, operatyviai priimant reikalingus technologinius sprendimus elektros energijos gamybos ar vartojimo režimui keisti;
- 8.3.3. Gamybos ir vartojimo režimų galios keitimą vykdyti tiksliai pagal PSO Nurodymus aktyvavimui;
- 8.3.4. Teikti realaus laiko informaciją PSO apie aktyviają galią (P, MW);
- 8.3.5. Parduoti Balansavimo pajėgumus PSO, kurie buvo užsakyti Sutarties 4 dalyje nustatyta tvarka;

8.3.6. Parduoti Balansavimo energiją PSO ar nupirkti Balansavimo energiją iš PSO, vykdant Nurodymus aktyvavimui.

8.4. Sutarties tikslais BPT be kita ko, bet neapsiribojant, įgyja šias teises:

8.4.1. Priimti sprendimą dėl Balansavimo energijos pasiūlymo parametrų pagal Sutarties 5 dalies reikalavimus;

8.4.2. Sutartyje nustatyta tvarka teikti PSO užklausas dėl Nurodymų aktyvavimui, taip pat akte nurodytų duomenų pagrįstumo.

9. ŠALIŲ PATVIRTINIMAI IR GARANTIJOS

9.1. Sudarydamas Sutartį, PSO patvirtina ir garantuoja, jog:

9.1.1. PSO teisės norminiuose aktuose nustatyta tvarka yra įgijęs licenciją elektros energijos perdavimo veiklai vykdyti ir kitus leidimus, atestatus ar kitus patvirtinimus, reikalingus nacionalinei balansavimo funkcijai, elektros energetikos sistemos dispečeriniam valdymui ir kitoms susijusioms funkcijoms tinkamai vykdyti;

9.1.2. PSO veikia vadovaudamasis Elektros energetikos sistemos Dispečerinio valdymo nuostatais ir kitais dispečerinio valdymo ir elektros energijos perdavimo sistemos darbo saugumo bei patikimumo reikalavimus reglamentuojančiais teisės norminiais aktais.

9.2. Sudarydamas Sutartį, BPT patvirtina ir garantuoja, jog:

9.2.1. BPT teisės norminiuose aktuose nustatyta tvarka yra gavęs nepriklausomo elektros energijos tiekėjo leidimą, leidimą vykdyti nepriklausomo paklausos telkėjo veiklą ar elektros energijos gamybos leidimą Lietuvoje;

9.2.2. BPT yra sudaręs Disbalanso pirkimo-pardavimo sutartį su PSO arba kita už balansą atsakinga šalimi;

9.2.3. BPT disponuoja tinkamomis ir pakankamomis techninėmis galimybės keisti elektros energijos gamybos ir/ar vartojimo režimus Sutartyje nustatyta tvarka.

9.3. Šalys turi teisę sudaryti Sutartį ir priimti ja nustatomus įsipareigojimus, ir jokie papildomi leidimai ar sutikimai, jei tai nenurodyta Sutartyje, nėra reikalingi jai sudaryti ir/ar tinkamai įvykdyti.

9.4. Sutartimi Šalys prisiima galiojančius ir imperatyviai privalomus įsipareigojimus, kurie išreiškia tikrąją Šalių valią Sutarties tikslais, nustatant teisinių santykių tarp Perdavimo sistemos operatoriaus ir BPT Balansavimo paslaugų teikimo principus. Kiti Šalių tarpusavio susitarimai ar kitu pagrindu prisiimti įsipareigojimai neturi prieštarauti Sutarties nuostatom.

9.5. Sutartimi prisiimti Šalių tarpusavio įsipareigojimai, kiek tai Šalims yra žinoma ar pagrįstai gali (ar turi) būti žinoma, nepažeidžia jokių trečiųjų šalių teisių ir/ar teisėtų interesų.

9.6. Šalys savarankiškai visą Sutarties galiojimo laikotarpį užtikrins savo veiklos teisėtumą, tarp jų, bet neapsiribojant, ir santykiuose su valstybės institucijomis, ir jokie Šalių teisinio statuso pokyčiai nedarys įtakos Sutartimi prisiimtų įsipareigojimų vykdymui.

9.7. Šalys geranoriškai bendradarbiaus, siekdamos užtikrinti tinkamą Sutartimi prisiimtų įsipareigojimų vykdymą laiku, visomis pagrįstomis priemonėmis mažindamos žalos ir nuostolių atsiradimo riziką Šalims ir/ar tretiesiems asmenims.

10. ŠALIŲ ATSAKOMYBĖ

- 10.1. Šalys atsako už tinkamą Sutartimi prisiimtų įsipareigojimų vykdymą teisės norminiuose aktuose ir Sutartyje nustatyta apimti bei tvarka.
- 10.2. Šalis atsako prieš kitą Šalį už jai ir/ar tretiesiems asmenims padarytą žalą ir nuostolius dėl Sutartimi prisiimtų įsipareigojimų nevykdymo ar jų netinkamo vykdymo. Šalių atsakomybė ribojama tiesioginiais nuostoliais, t. y. negautos pajamos nėra atlyginamos.
- 10.3. Sutartyje numatytus nuostolius kaltoji Šalis įsipareigoja atlyginti ne vėliau kaip per 10 (dešimt) kalendorinių dienų, gavusi kitos Šalies išrašytą PVM sąskaitą faktūrą ar kitą mokėjimo dokumentą bei nuostolius pagrindžiančius dokumentus.
- 10.4. Šalis, Sutartyje nustatyta tvarka ir terminais neapmokėjusi gautų PVM sąskaitų faktūrų ar neatlikusi bet kokių kitų jai priklausančių atlikti mokėjimų, moka 0,04 % (keturias šimtąsias procento) dydžio delspinigius nuo nesumokėtos sumos už kiekvieną pradelstą dieną. Delspinigiai sumokami ne vėliau kaip per 20 (dvidešimt) kalendorinių dienų, gavus atskirą kitos Šalies išrašytą mokėjimo dokumentą. Delspinigių sumokėjimas neatleidžia Šalies nuo prievolės atsiskaityti su kita Šalimi pagal pateiktas PVM sąskaitas faktūras ar kitus teisėtus mokėjimo dokumentus.
- 10.5. Šalys susitaria, kad bet kokie Šalių gauti mokėjimai vykdant sutartinius įsipareigojimus pagal Sutartį kitos Šalies gali būti užskaitomi tokia tvarka:
 - 10.5.1. pirmiausiai padengiamos Šalies išlaidos, susijusios su reikalavimo įvykdyti sutartinius įsipareigojimus pareiškimu kitai Šaliai;
 - 10.5.2. antrąja eile padengiami tiesioginiai nukentėjusios Šalies patirti nuostoliai, numatyti Sutarties 10.3 punkte, kuriuos nukentėjusi Šalis pareikalavo padengti Sutarties 10.3 punkte numatyta tvarka;
 - 10.5.3. trečiaja eile padengiamos nukentėjusios Šalies patirtos netesybos, t. y. delspinigiai, kurie nukentėjusios Šalies buvo paskaičiuoti ir pareikalauti apmokėti Sutarties 10.4 punkte numatyta tvarka;
 - 10.5.4. ketvirtąja eile padengiamas Šalies įsiskolinimas pagal Sutartį.
- 10.6. Tuo atveju, jei BPT Sutartyje nustatyta tvarka neįvykdo PSO Nurodymo aktyvavimui ar jį įvykdo netinkamai, dėl ko negali būti tinkamai ir laiku įgyvendintas BPT pasiūlymas pirkti ir/ar parduoti Balansavimo energiją, BPT atitinkamai parduoda ir perka disbalanso energiją tokia apimtimi, kuria nebuvo įgyvendintas Nurodymas aktyvavimui. Disbalanso energija perkama ir parduodama Prekybos elektros energija taisyklėse ir Disbalanso pirkimo–pardavimo sutartyje, sudarytoje su PSO, nustatyta tvarka ir sąlygomis.
- 10.7. BPT teisės norminiuose aktuose ir Sutartyje nustatyta tvarka atlygina tiesioginius PSO ir/ar trečiųjų šalių nuostolius, patirtus dėl Nurodymo aktyvavimui neįvykdymo.
- 10.8. BPT abejonės dėl Nurodymo aktyvavimui ar dalies jame nurodytų reikalavimų pagrįstumo neatleidžia BPT nuo prievolės besąlygiškai įvykdyti Nurodymą aktyvavimui ir/ar nuo atsakomybės už jo neįvykdymą. Nurodymo aktyvavimui pagrįstumas gali būti ginčijamas tik jį tinkamai ir laiku įvykdžius.

11. ATLEIDIMAS NUO ATSAKOMYBĖS

- 11.1. Sutartimi nustatyta civilinė atsakomybė netaikoma, taip pat Šalys gali būti visiškai ar iš dalies atleidžiamos nuo atsakomybės už Sutartimi prisiimtų įsipareigojimų nevykdymą ar jų netinkamą vykdymą dėl nenugalimos jėgos (*force majeure*) ir kitų Lietuvos Respublikos civiliniame kodekse ar Sutartyje numatytų aplinkybių.
- 11.2. Bet kuriuo atveju, Šalis neatsako už Sutartimi prisiimtų įsipareigojimų nevykdymą ar jų netinkamą vykdymą, kai tokias pasekmes pagrįstai sąlygojo kitos Šalies netinkamas veikimas ar neveikimas, įgyvendinant Sutartimi nustatytas teises ar vykdant prisiimtas pareigas.
- 11.3. Atsiradus Sutarties 11.1 punkte nurodytoms aplinkybėms, Šalis, kuri dėl tokių aplinkybių visiškai ar iš dalies negali vykdyti Sutartimi prisiimtų įsipareigojimų, privalo ne vėliau kaip tą pačią dieną arba, jei tai techniškai neįmanoma, ne vėliau kaip kitą dieną, operatyvine tvarka informuoti kitą Šalį ir ne vėliau kaip per 2 (dvi) darbo dienas pateikti tokias aplinkybes patvirtinančius dokumentus.

12. SUTARTIES GALIOJIMAS, KEITIMAS, NUTRAUKIMAS

- 12.1. Sutartis jos Šalims įsigalioja nuo Sutarties sudarymo dienos ir galioja 12 (dvylika) kalendorinių mėnesių nuo jos sudarymo dienos.
- 12.2. Jeigu ne vėliau kaip prieš 30 (trisdešimt) kalendorinių dienų iki Sutarties 12.1 punkte nurodyto termino pabaigos nė viena iš Šalių raštu nepraneša kitai Šaliai apie numatomą Sutarties nutraukimą, pakeitimą arba naujos Sutarties sudarymą, pagal Sutartį teikiamos paslaugos terminas laikomas automatiškai pratęstu kitiems 12 (dvylikai) kalendorinių mėnesių Sutartyje numatytais sąlygomis. Sutarties pratęsimų skaičius neribojamas.
- 12.3. PSO parengia Sutarties standartines sąlygas ir Tarybai jas patvirtinus pagal Balansavimo gairių 5 straipsnio 1 dalies bei 5 straipsnio 4 dalies (c) punkto reikalavimus, paskelbia savo interneto tinklalapyje. Sutarties sąlygų pakeitimui taikoma tokia pati tvarka.
- 12.4. Sutarties sąlygos laikomos patvirtintomis nuo Tarybos nutarimo, patvirtinančio Sutarties sąlygas, pasirašymo dienos, jeigu nutarime nenurodyta kita įsigaliojimo data.
- 12.5. Sutarties nuostatos Sutarties šalims pradedamos taikyti ne anksčiau kaip per 1 (vieną) mėnesį nuo Tarybos nutarimo, patvirtinančio Sutarties sąlygas, įsigaliojimo dienos.
- 12.6. PSO apie pasikeitusias Sutarties sąlygas turi informuoti BPT ne vėliau kaip per 5 (penkias) kalendorines dienas po Tarybos nutarimo, patvirtinančio Sutarties sąlygas, pasirašymo dienos. Informuodamas apie pasikeitusias Sutarties sąlygas, PSO nurodo pakeistų Sutarties sąlygų įsigaliojimo datą Sutarties šalims, ne vėlesnę nei 30 (trisdešimt) kalendorinių dienų nuo PSO pranešimo, kuriuo informuojama apie pasikeitusias Sutarties sąlygas, išsiuntimo dienos.
- 12.7. Tarybos pagal Balansavimo gairių reikalavimus patvirtintos Sutarties sąlygos nėra Šalių tarpusavio derybų objektu.
- 12.8. Jei BPT nesutinka su Sutarties sąlygų pakeitimais, jis turi teisę vienašališkai nutraukti Sutartį apie tai raštu informuodamas PSO ne vėliau kaip per 20 (dvidešimt) kalendorinių dienų po PSO pranešimo, nurodyto Sutarties 12.6 punkte, gavimo. Šiame punkte nurodyti pranešimai apie Sutarties nutraukimą gauti po nurodyto pateikimo termino bus laikomi negaliojančiais, nebent Šalys raštu susitartų kitaip.

- 12.9.** Kiekviena Šalis turi teisę vienašališkai pakeisti Sutarties vykdymui įgaliotus asmenis, nurodytus Sutarties Specialiosios dalies 2.4 punkte, apie tai pranešdama kitai Šaliai ne vėliau kaip prieš 5 (penkias) darbo dienas.
- 12.10.** Sutarties galiojimas gali būti nutrauktas šiais pagrindais:
- 12.10.1. Rašytiniu abiejų Šalių susitarimu dėl Sutarties nutraukimo;
- 12.10.2. BPT vienašaliu rašytiniu pranešimu PSO, pateiktu ne vėliau kaip likus 30 (trisdešimt) dienų iki numatomos Sutarties nutraukimo dienos;
- 12.10.3. PSO vienašaliu rašytiniu pranešimu, jei BPT padaro esminį šios Sutarties pažeidimą ir per nurodytą terminą, kuris negali būti trumpesnis kaip 3 (trys) darbo dienos tokio pažeidimo neištaiso. Šalys susitaria, kad esminiu Sutarties sąlygų pažeidimu bus laikomai atvejai, kai:
- 12.10.3.1. jei BPT be objektyviai pateisinamų priežasčių nevykdo Sutarties sąlygų ir jam tenkančių įsipareigojimų pagal Sutartį, kai PSO dėl to yra įspėjusi BPT bent 2 (du) kartus;
- 12.10.3.2. BPT ilgiau kaip 1 (vieną) mėnesį vėluoja apmokėti už nupirktą Balansavimo energiją;
- 12.10.3.3. BPT pakartotinai ar piktybiškai pažeidžia PSO nustatytas PSO informacinės sistemos naudojimosi taisykles ar trikdo ir kitokiu būdu neigiamai įtakoja PSO informacinių sistemų darbą;
- 12.10.3.4. BPT 12 mėn. nevykdo veiklos ir daugiau nei 12 mėn. neturi galiojančio parengties tvirtinimo protokolo, kaip tai numatyta Sutarties 3 skyriuje.
- 12.10.3.5. Kiti Lietuvos Respublikos civiliniame kodekse nustatyti atvejai.
- 12.11.** BPT padarius esminį Sutarties pažeidimą, įvardintą Sutarties 12.10.3. papunktyje nurodytuose atvejuose, ir šiam nepašalinus tokio pažeidimo (Sutarties 12.10.3.1. papunkčio atveju – nepaisant PSO įspėjimo du kartus), Sutartis vienašališkai nutrūksta nuo PSO pranešime apie Sutarties nutraukimą nurodytos dienos.
- 12.12.** Nepriklausomai nuo Sutarties galiojimo ar Šalių susitarimo, Sutartis nustoja galioti šiais atvejais:
- 12.12.1. Teisės norminiuose aktuose nustatyta tvarka BPT netenka teisės vykdyti veiklos elektros energetikos sektoriuje;
- 12.12.2. Teisės norminiuose aktuose nustatyta tvarka PSO netekus licencijos elektros energijos perdavimo veiklai vykdyti - nuo teisę vykdyti veiklą sustabdžiusio ar panaikinusio subjekto sprendimo įsigaliojimo dienos;
- 12.12.3. Vienai iš Šalių tapus nemokia, paskelbus Šalies bankroto ar likvidavimo procedūrą, ar dėl kitų priežasčių, dėl kurių Šalis netenka teisės vykdyti ūkinę–komercinę veiklą – nuo pareiškimo dėl bankroto bylos įmonei iškėlimo pateikimo teismui dienos.
- 12.13.** Šalis, sužinojusi apie Sutarties 12.12 punkte nurodytas aplinkybes, privalo nedelsdama, tačiau bet kuriuo atveju ne vėliau kaip per 2 (dvi) darbo dienas, raštu informuoti kitą Šalį apie susidariusias aplinkybes.
- 12.14.** Sutarties pasibaigimas ar nutraukimas neatleidžia Šalių nuo Sutartimi priimtų įsipareigojimų tinkamo įvykdymo, įskaitant ir tinkamai įvykdyti Sutartyje nustatytus atsiskaitymo už nupirktą Balansavimo energiją įsipareigojimus ir nuo atsakomybės už jų nevykdymą ar netinkamą vykdymą.

13. KONFIDENCIALUMAS

- 13.1.** Visa informacija, susijusi su Sutartimi, ja priimtų įsipareigojimų vykdymu, Sutarties Šalimis, jų veikla, taip pat kita su Šalių tarpusavio santykiais susijusi informacija ir duomenys, yra konfidenciali ir jokia apimtimi negali būti atskleista, perduota ar kitaip perleista jokiems tretiesiems asmenims, išskyrus teisės norminiuose aktuose nustatytais atvejais ar gavus rašytinį kitos Šalies sutikimą.
- 13.2.** Sutarties 13.1 punkte nustatytas konfidencialumo įpareigojimas netaikomas tokiai informacijai, kuri:
- 13.2.1. Teisės norminiuose aktuose nustatyta tvarka laikoma vieša informacija apie prekybą elektros energijos rinkoje, veiklą elektros energetikos sektoriuje ir/ar elektros energetikos sistemos funkcionavimą;
- 13.2.2. Informacija ją gaunančiai Šaliai jau buvo žinoma pirminio pateikimo metu ir Šalis gali tai pagrįsti, išskyrus tuos atvejus, kai tokia informacija tapo žinoma išimtinai vykdant Sutartimi priimtus įsipareigojimus;
- 13.2.3. Informacija tampa prieinama ar viešai žinoma nepažeidžiant Sutartyje nustatytų konfidencialumo įsipareigojimų;
- 13.2.4. Informacija privalo būti atskleista kompetentingai valstybės institucijai teisės norminiuose aktuose nustatyta tvarka ir apimtimi.
- 13.3.** Šalis taip pat nebus laikoma pažeidusia Sutarties 13.1 punktu priimto konfidencialumo įsipareigojimo, jei konfidenciali informacija bus atskleista Šalies akcininkams, valdymo organų ir administracijos nariams, darbuotojams, kuriems pagal vykdomas funkcijas tokia informacija yra būtina darbo užduotims atlikti, Šalių teisiniams ir finansiniams konsultantams bei auditoriams.
- 13.4.** Šalis, Sutartyje numatytais atvejais perleidžianti konfidencialią informaciją tretiesiems asmenims, privalo užtikrinti (jei tai įmanoma) tokių asmenų konfidencialumo įsipareigojimus perleidžiamos informacijos atžvilgiu.
- 13.5.** Sutartimi Šalių priimtas konfidencialumo įsipareigojimas, kaip nustatyta šiame Sutarties 13 skyriuje, galioja visą Sutarties galiojimo laikotarpį (įskaitant visus Sutarties pratęsimus) ir 3 (trejus) metus nuo šios Sutarties galiojimo termino pabaigos ar jos nutraukimo nepasibaigus galiojimo terminui momentu.

14. TAIKOMA TEISĖ IR GINČŲ SPRENDIMAS

- 14.1.** Sutarčiai ir iš jos kylantiems Šalių tarpusavio teisiniams santykiams taikoma Lietuvos Respublikos teisė.
- 14.2.** Kiekvienas ginčas, nesutarimas ar reikalavimas, kylantis iš Sutarties ar susijęs su Sutartimi, jos pažeidimu, nutraukimu ar galiojimu, sprendžiamas Šalių tarpusavio derybų būdu, vadovaujantis geros valios, Šalių lygiateisiškumo, protingumo, sąžiningumo ir teisingumo principais.
- 14.3.** Šalims nesusitarus, kiekvienas ginčas, nesutarimas ar reikalavimas, kylantis iš Sutarties ar susijęs su Sutartimi, jos pažeidimu, nutraukimu ar galiojimu, galutinai sprendžiamas Lietuvos Respublikos teismuose įstatymų nustatyta tvarka.

15. KITOS NUOSTATOS

- 15.1. Visos pareigos, numatytos imperatyvių teisės normų, nors ir neapertos Sutartyje, yra privalomos Šalims. Jeigu taikomi teisės norminiai aktai reikalautų papildyti ar kitaip pakeisti Sutartį, tokie pakeitimai turės atitikti Sutarties bendrajai esmei, tikslams ir pagrindiniams principams, ir negalės jiems prieštarauti tokia apimtimi, kiek tai neprieštarauja taikomiems teisės norminiams aktams.
- 15.2. Sutarties tikslais Šalys įgyja tik tas teises ir pareigas, kurios nustatytos Sutartyje ir imperatyviomis teisės normomis.
- 15.3. Jeigu Sutartyje nenurodyta kitaip, Sutartis sudaro vientisą Šalių susitarimą jos dalyko atžvilgiu ir yra viršesnė už visus ankstesnius ir/ar dabartinius žodinius susitarimus, ankstesnius rašytinius susitarimus bei ankstesnę praktiką tarp Šalių.
- 15.4. Jeigu kuri nors Sutarties sąlyga kompetentingos ginčą sprendžiančios institucijos būtų pripažinta negaliojančia ar neįgyvendinama, tai nedarytų negaliojančia Sutarties, išskyrus atvejus, kuriais Sutarties Šalys be tokios sąlygos nebūtų sudariusios Sutarties.
- 15.5. PSO turi teisę perleisti visas savo teises ir pareigas pagal Sutartį ar atitinkamą jų dalį kitam asmeniui, su sąlyga, kad PSO teisių ir pareigų perėmėjas pilnai įsipareigos prieš BPT Sutartyje nustatyta apimtimi ir toks perleidimas nesukels BPT nuostolių ar esminio ekonominių interesų pagal Sutartį pablogėjimo bei neprieštaraus teisės norminiams aktams, reglamentuojantiems prekybos elektros energija tvarką, ir tai nebus laikoma konfidencialumo įsipareigojimo nuostata, numatyta Sutarties 13 skyriuje, pažeidimu.
- 15.6. Kitais atvejais, nei numatyta Sutarties 15.5 punkte, Šalis turi teisę perleisti Sutartimi įgytas teises ar prisiimtas pareigas tretiesiems asmenims tik gavusi kitos Šalies rašytinį sutikimą.
- 15.7. Šaliai tinkamai nevykdant Sutartyje nustatytų mokėjimų įpareigojimų, nukentėjusioji Šalis turi teisę informaciją apie kaltosios Šalies įsiskolinimą skelbti viešai, kaltosios Šalies duomenis ir įsiskolinimo faktą, dydį bei trukmę įtraukiant į asmenų skolų registrus.
- 15.8. Sutarties vykdymo tikslais Šalys paskiria įgaliotus asmenis, kurie nurodyti Sutarties Specialiosios dalies 2.4 punkte.
- 15.9. Sutartis sudaryta 2 (dviem) vienodą teisinę galią turinčiais egzemplioriais, po vieną kiekvienai Šaliai.
- 15.10. Sutartis parengta lietuvių ir anglų kalbomis. Tuo atveju, kai dėl Sutarties nuostatų kyla prieštaravimas, Sutartis, parengta lietuvių kalba yra taikoma ir privaloma Šalims.

16. PRANEŠIMŲ SIUNTIMAS

- 16.1. Bet koks pranešimas, prašymas, reikalavimas, ataskaita, sąskaita ar kita informacija, kurią reikia pateikti pagal Sutartį, laikoma pateikta, jeigu įteikiama per pasiuntinį, nusiunčiama faksu, išsiunčiama paštu registruotu laišku, iš anksto apmokėjus pašto išlaidas, ar nusiunčiama elektroniniu paštu Šalių nurodytais elektroninio pašto adresais.
- 16.2. Pranešimai, prašymai, reikalavimai, sąskaitos ir kita informacija, pateikta ar išsiųsta Sutarties 16.1 punkte paminėtu būdu, jei Sutartyje konkrečiu atveju nenustatyta kitaip, laikoma adresato gauta: (i) jos gavimo ar perdavimo dieną, kai ji įteikiama per pasiuntinį, išsiunčiama faksu ar elektroniniu paštu, ir (ii) po 3 (trijų) dienų nuo išsiuntimo, nebent ji

būtų gauta anksčiau to laiko, siunčiant paštu registruotu laišku iš anksto apmokėjus pašto išlaidas.

- 16.3.** Specialieji reikalavimai dėl pranešimų, informacijos ar kitų duomenų teikimo, kiek tai susiję su informacijos mainais vykdant Balansavimo paslaugų teikimą gali būti nustatomi Aukciono reglamente ar kituose PSO techniniuose ir organizaciniuose reglamentuose, kurie yra suderinti viešųjų konsultacijų būdu su rinkos dalyviais ir skelbiami PSO tinklalapyje <http://www.litgrid.eu/>.
-

Balansavimo paslaugų pirkimo–pardavimo sutarties

Priedas Nr. 1

BALANSAVIMO PAJĖGUMŲ AUKCIONO REGLAMENTAS

1. Bendrosios nuostatos

- 1.1. Balansavimo pajėgumų aukciono reglamento (toliau - Reglamentas) tikslas – nustatyti sąlygas, kuriomis PSO vykdo Aukcioną, bei šalių teises ir pareigas BPT teikiant Balansavimo pajėgumų paslaugą PSO.
- 1.2. PSO organizuoja Aukcioną užsakyti reikiamus Balansavimo pajėgumus kiekvienai valandai, diena prieš operatyvinę dieną. Aukciono prekybos periodas yra ateinanti para nuo 00 val. iki 24 val. CET laiku.
- 1.3. BPT turi teisę teikti Balansavimo pajėgumų paslaugą PSO tik turint galiojantį parengties tvirtinimo protokolą.

2. Aukciono pasiūlymų pateikimas

- 2.1. PSO nustato Balansavimo pajėgumų apimtis Lietuvoje, vadovaujantis PSO aktyviosios galios rezervo apimčių nustatymo metodika, kurios bus užsakomos Aukcione ir skelbia viešai PSO internetiniame puslapyje kiekvieną dieną iki 8.30 val.
- 2.2. BPT, turintis galiojantį parengties tvirtinimo protokolą, privalo pateikti PSO Balansavimo pajėgumo paslaugos pasiūlymus kiekvienai Aukciono prekybos periodo valandai visa prieinama rezervinės galios apimtimi, tačiau neviršyti PSO nustatytų Balansavimo pajėgumų apimčių, išskyrus tuos atvejus, jei minimalus Balansavimo pajėgumų kiekis, nustatytas BPT parengties tvirtinimo protokole, yra didesnis nei PSO nustatyta Balansavimo pajėgumų apimtis. Pasiūlymo pateikimo formato techniniai reikalavimai yra skelbiami viešai PSO internetinėje svetainėje. Balansavimo pajėgumų pasiūlyme nurodoma ši informacija:
 - 2.2.1. Įrenginio(ių) ar vartotojų grupės pavadinimas;
 - 2.2.2. Minimalus siūlomas Balansavimo pajėgumų kiekis MW (megavatais), 1 MW (vieno megavato) tikslumu. Minimalus Balansavimo pajėgumų kiekis negali būti didesnis nei nustatyta BPT parengties tvirtinimo protokole.
 - 2.2.3. Maksimalus siūlomas Balansavimo pajėgumų kiekis rezervinės galios kiekis MW (megavatai), 1MW (vieno megavato) tikslumu. Maksimalus Balansavimo pajėgumų kiekis negali būti didesnis nei nustatyta BPT parengties tvirtinimo protokole.
 - 2.2.4. Balansavimo pajėgumo paslaugos kaina EUR/MW per val. (eurai už megavatą per valandą) 0,01 EUR/MW (vieno euro cento už megavatvalandę) tikslumu.
- 2.3. BPT gali pateikti tik vieną Balansavimo pajėgumo paslaugos pasiūlymą vienam įrenginiui(ių) ar vartotojų grupei. PSO vertina paskutinį BPT pateiktą pasiūlymą Aukcionui.

- 2.4. BPT pateikia Balansavimo pajėgumų pasiūlymus į Aukcioną ne anksčiau kaip savaitę prieš Aukciono prekybos periodą ir ne vėliau kaip iki 9.00 val. dienos prieš Aukciono prekybos periodą.
- 2.5. PSO atmeta BPT pateiktą pasiūlymą šiais atvejais:
 - 2.5.1. Pasiūlymas pateiktas kitu laiku nei nustatyta Reglamento 2.4 punkte;
 - 2.5.2. Pasiūlyme pateikta informacija neatitinka BPT parengties tvirtinimo protokole nustatytų techninių parametrų;
 - 2.5.3. Pasiūlymas pateiktas kitu formatu nei nustatyta PSO.
- 2.6. PSO atmetus BPT pateiktą pasiūlymą, kaip tai numatyta Reglamento 2.5 punkte, PSO nedelsiant informuoja BPT apie atmetimo priežastis. BPT turi teisę patikslinti Balansavimo pajėgumų pasiūlymą ne vėliau kaip iki Reglamento 2.4 punkte nustatyto termino.

3. Balansavimo pajėgumų paslaugos užsakymas

- 3.1. PSO užsako Balansavimo pajėgumų paslaugą ir nustato Aukciono laimėtojus, kiekvienai valandai vadovaudamasis šiais principais:
 - 3.1.1. PSO užsako tuos Balansavimo pajėgumus, kurių suminė Balansavimo pajėgumų paslaugos kaina yra mažiausia. Balansavimo pajėgumų pasiūlymai su vienoda kaina užsakomi proporcingai pateiktų pasiūlymų galioms.
 - 3.1.2. Užsakytas Balansavimo paslaugos kiekis negali būti mažesnis nei BPT pateikto Balansavimo pajėgumo pasiūlymo minimalus Balansavimo pajėgumo kiekis ir ne didesnis BPT pateikto Balansavimo pajėgumo pasiūlymo maksimalus Balansavimo pajėgumo kiekis.
- 3.2. PSO pateikia BPT Užsakymą iki 10:30 val., kuriame nurodoma:
 - 3.2.1. Užsakomas Balansavimo pajėgumų kiekis;
 - 3.2.2. Užsakomo Balansavimo pajėgumų kaina, kuri lygi BPT pateikti Balansavimo pajėgumų pasiūlymo kainai.
- 3.3. PSO iki 11val. viešai skelbia šią informaciją už kiekvieną valandą:
 - 3.3.1. Aukcione užsakytą Balansavimo pajėgumų kiekį MW (megavatais);
 - 3.3.2. Vidutinę užsakyto Balansavimo pajėgumo paslaugos kainą EUR/MW per val. (eurais už megavatą per valandą).

4. Balansavimo pajėgumų paslaugos teikimas

- 4.1. BPT įgyja pareigą teikti Balansavimo pajėgumų paslaugą PSO pateiktame Užsakyme nurodyta apimti ir periodu.
- 4.2. BRP privalo pateikti Balansavimo energijos pasiūlymą PSO Sutarties priede Nr. 2 nustatyta tvarka.
- 4.3. BPT privalo užtikrinti rezervinę galią bei energiją kiekvienai valandai, kaip tai nurodyta Užsakyme, bet ne ilgesniam nei 12 val. nepertraukiamam aktyvavimo periodui. BPT, kuris Balansavimo pajėgumų paslaugų teikimui naudoja įrenginius, turinčius techninius apribojimus nepertraukiamai elektros energijos gamybai, detalios Balansavimo pajėgumų

paslaugos užtikrinimo įgyvendinimo sąlygos nepertraukiamam 12 val. aktyvavimui nustatomos Sutarties priede Nr. 4.

- 4.4. Balansavimo pajėgumų paslauga yra atšaukiama, jei PSO nustato, jog BPT neužtikrinto Balansavimo paslaugos teikimo reikalavimų nustatytų Reglamento 4 skyriuje. Šiuo atveju PSO parengia ir pateikia BPT balansavimo paslaugų atšaukimo aktą, kuriame nurodomas Užsakymas, atšaukiamas Balansavimo pajėgumų kiekis bei kaina. PSO neapmoka už atšauktą Balansavimo pajėgumų paslaugą.
-

Balansavimo paslaugų pirkimo–pardavimo sutarties

Priedas Nr. 2

BALANSAVIMO ENERGIJOS PREKYBOS TAISYKLĖS

1 BENDROSIOS NUOSTATOS

- 1.1. Balansavimo energijos prekybos taisyklių (toliau - Taisyklės) tikslas – nustatyti sąlygas, kuriomis vykdoma Balansavimo energijos prekyba tarp PSO ir BPT.
- 1.2. Prekyba Balansavimo energija vykdoma Standartiniu balansavimo energijos produktu.

2 BALANSAVIMO ENERGIJOS PASIŪLYMŲ PATEIKIMO TVARKA

- 2.1 BPT kiekvienai valandai teikia PSO perkamos ir (ar) parduodamos Balansavimo energijos pasiūlymus PSO nustatyto formatu ir reikalavimais. Balansavimo energijos pasiūlyme nurodoma ši informacija:
 - 2.1.1 Įrenginio pavadinimas ar vartotojų grupė;
 - 2.1.2 Kryptis: Aukštyn arba žemyn;
 - 2.1.3 Siūlomas rezervinės galios kiekis MW (megavatai), 1MW (vieno megavato) tikslumu. Minimalus kiekis 1 MW (vienas megavatas);
 - 2.1.4 Aktyvuotos rezervinės galios Balansavimo energijos kaina EUR (eurai) už MWh (megavatvalandę) 0,01 EUR/MWh (vieno euro cento už megavatvalandę) tikslumu. Balansavimo energijos pasiūlymo kaina negali viršyti 5000 Eur/MWh (penkių tūkstančių eurų už megavatvalandę);
 - 2.1.5 Siūlomo rezervinės galios kiekio dalomumo požymis: dalinamas ar nedalinamas;
 - 2.1.6 Siūlomo rezervinės galios priklausomumo požymis su kitu teikiamu pasiūlymu. Pvz. pasiūlymas A gali būti aktyvuotas tik aktyvavus pasiūlymą B.
- 2.2 BPT Balansavimo energijos pasiūlymai, kurie neatitinka Taisyklių 2.1 punkto reikalavimo yra nepriimami.
- 2.3 BPT pasiūlytas rezervinės galios kiekis turi būti aktyvuojamas per 15 (penkiolika) min. nuo Nurodytame aktyvavimui pateikto aktyvavimo pradžios laiko.
- 2.4 BPT pasiūlytas ir aktyvuotas galios kiekis turi būti deaktyvuotas per 15 (penkiolika) min. nuo Nurodytame aktyvavimui pateikto aktyvavimo pabaigos laiko.
- 2.5 BPT Balansavimo energijos pasiūlymus kitai dienai turi pateikti iki 16.00 val. BPT turi teisę koreguoti Standartinio balansavimo energijos produkto pasiūlymus, ne vėliau kaip likus 45 (keturiasdešimt penkioms) minutėms iki elektros energijos vartojimo ir gamybos valandos. Pateiktas Balansavimo energijos pasiūlymas po nurodyto termino negali būti koreguojamas.

- 2.6 BPT turi teisę informuoti PSO telefonu arba pažymėti PSO informacinėje sistemoje apie Standartinio balansavimo energijos produkto pasiūlymo nepasiekiamumą nurodant priežastį, bet ne vėliau kaip iki PSO Nurodymo aktyvavimui pateikimo.

3 BALANSAVIMO ENERGIJOS UŽSAKYMAS

- 3.1 PSO perka Balansavimo energiją atsižvelgiant į mažiausią Standartinio balansavimo energijos produkto pasiūlymų kainą ir parduoda Balansavimo energiją atsižvelgiant į didžiausią Standartinio Balansavimo energijos produkto pasiūlymų kainą. Jei nėra pakankamai Standartinio Balansavimo energijos produkto pasiūlymų, tuomet PSO turi teisę pirkti avarinio rezervo balansavimo energijos produkto pasiūlymus iš kitų šalių operatorių atsižvelgiant į mažiausią kainą. Jei yra keli Balansavimo energijos pasiūlymai su vienoda kaina, tuomet šie pasiūlymai aktyvuojami proporcingai pagal pateiktų pasiūlymų galias.
- 3.2 PSO gali pirkti ar parduoti Balansavimo energiją nesivadovaujant Taisyklių 3.1 punkte nustatyta tvarka šiais atvejais:
- 3.2.1 dėl avarijos ar avarinės situacijos elektros energetikos sistemoje likvidavimo, kai pigiausio balansavimo pasiūlymo realizavimas neužtikrina avarijos ar avarinės situacijos likvidavimo arba gali pakenkti sistemos patikimumui ir stabilumui;
- 3.2.2 atstatant elektros energetikos sistemą po totalios elektros energetikos sistemos avarijos;
- 3.2.3 jei Balansavimo energija perkama dėl kitų priežasčių nei Baltijos valstybių elektros energetikos sistemų balanso nuokrypio kompensavimui, kaip nurodyta 4.3 punkte;
- 3.2.4 jei Balansavimo energijos pasiūlymas yra nedalinamas, o PSO reikia aktyvuoti mažesnę galios kiekį nei pateiktas pasiūlymas;
- 3.2.5 jei Balansavimo energijos pasiūlymas yra priklausomas nuo kito Balansavimo pasiūlymo, kuris nėra aktyvuotas;
- 3.2.6 jei Balansavimo energijos pasiūlymo aktyvavimas sukeltų tarp sisteminių jungčių perkrovas.
- 3.3 PSO teikiamame Nurodyme aktyvavimui BPT nustatoma:
- 3.3.1 Užsakoma galia MW (megavatais);
- 3.3.2 Aktyvavimo pradžios bei pabaigos laikas minučių tikslumu;
- 3.3.3 Balansavimo energijos pirkimo ar pardavimo kaina eurais.
- 3.4 PSO ne vėliau kaip per 5 (penkias) min. arba nedelsiant, jei Nurodymas aktyvavimui teikiamas tik elektroniniu būdu, po Nurodymo aktyvavimui pateikimo pagal 3.3 punktą išsiunčia BPT pagrindinę informaciją apie Nurodymą aktyvavimui (kiekis, aktyvavimo pradžios ir pabaigos laikas). BPT privalo patikrinti iš PSO gautą informaciją elektroniniu būdu ir nedelsiant informuoti PSO telefonu, jei ši informacija neatitinka Nurodymo aktyvavimui, arba nebuvo gauta informacija elektroniniu būdu. Tvirtinant Nurodymą aktyvavimui tik elektroniniu pranešimu, BPT ne vėliau kaip per 2 min. išsiunčia elektroninį patvirtinimą, kitu atveju aktyvuotas pasiūlymas automatiškai tvirtinamas PSO.
- 3.5 Visa su Nurodymu aktyvavimui susijusi informacija fiksuojama BPT ir PSO operatyvinio personalo informacinėse sistemose ir (arba) operatyviniuose žurnaluose.

4 BALANSAVIMO PASLAUGŲ KAINŲ NUSTATYMAS

- 4.1 BPT teikiamos Balansavimo pajėgumų paslaugos kaina yra Užsakyme nurodyta Balansavimo pajėgumų kaina.
 - 4.2 Perkamos ar parduodamos Standartinio Balansavimo energijos produkto Balansavimo energijos kaina nustatoma ribinės kainos principu, kaip tai reglamentuota Prekybos elektros energija taisyklėse.
 - 4.3 Perkamos ar parduodamos Balansavimo energijos kaina nustatoma pagal BPT pateiktą pasiūlymą, kuomet PSO užsako Balansavimo energiją dėl kitų priežasčių nei Baltijos valstybių elektros energetikos sistemų balanso nuokrypio kompensavimo:
 - 4.3.1 kai Balansavimo energija perkama ar parduodama likviduoti tarpsteminėjų jungčių tinklo perkrovas;
 - 4.3.2 kai Balansavimo energija perkama ar parduodama kitų valstybių operatorių prašymu ar vykdant taisomąsias priemones elektros energetikos sistemos patikimumo užtikrinimui.
 - 4.4 PSO perkamos ar parduodamos Balansavimo energijos kaina, kai PSO pateikia Nurodymą aktyvavimui BPT, nors BPT nėra pateikęs Balansavimo energijos pasiūlymo, ir BPT faktiškai įvykdo Nurodymą aktyvavimui, yra nustatoma tos valandos ribinei balansavimo energijos rinkos kainai.
-

**Balansavimo paslaugų pirkimo–pardavimo sutarties
priedas Nr. 3**

ĮGALIOTŲ ASMENŲ SĄRAŠAS

Perdavimo sistemos operatoriaus įgalioti asmenys

[...]

Balansavimo paslaugos teikėjo įgalioti asmenys

[...]

VALSTYBINĖ ENERGETIKOS REGULIAVIMO TARYBA

NUTARIMAS

**DĖL DISBALANSO PIRKIMO–PARDAVIMO STANDARTINIŲ SUTARČIŲ SĄLYGŲ
TVIRTINIMO**

2020 m. d. Nr. O3E-
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymo 9 straipsnio 3 dalies 21 punktu, 2017 m. lapkričio 23 d. Europos Komisijos reglamento (ES) 2017/2195, kuriuo nustatomos elektros energijos balansavimo gairės (OL 2017 L 312, p. 6–53), 5 straipsnio 4 dalies c punktu bei atsižvelgdama į LITGRID AB 2020 m. lapkričio 23 d. raštu Nr. 20SD-3393 pateiktą LITGRID AB valdybos 2020 m. lapkričio 20 d. sprendimą Nr. 12 (protokolo Nr. 20) ir Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos (toliau – Taryba) Dujų ir elektros departamento Rinkos plėtros ir stebėsenos skyriaus 2020 m. lapkričio d. pažymą Nr. O5E- „Dėl Balansavimo paslaugų ir Disbalanso pirkimo–pardavimo standartinių sutarčių sąlygų tvirtinimo“, Taryba n u t a r i a:

1. Patvirtinti LITGRID AB už balansą atsakingoms šalims taikytinų nuostatų ir sąlygų pasiūlymu pateiktas Disbalanso pirkimo–pardavimo sutarties standartines sąlygas (pridedama).

2. Pripažinti Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos 2019 m. birželio 27 d. nutarimą Nr. O3E-218 „Dėl už balansą atsakingoms šalims taikytinų nuostatų ir sąlygų pasiūlymo tvirtinimo“ netekusiu galios.

Šis nutarimas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka ir sąlygomis.

Tarybos pirmininkas

PATVIRTINTA
Valstybinės energetikos reguliavimo
tarybos 2020 m. d. nutarimu
Nr. O3E-

PATVIRTINTA
LITGRID AB valdybos
2020 m. lapkričio 20 d. sprendimu
Nr. 12 (protokolo Nr. 20)

DISBALANSO PIRKIMO–PARDAVIMO SUTARTIS NR.

[*metai*] m. [*mėnuo*] [*diena*] d.

Vilnius

I. SUTARTIES SPECIALIOJI DALIS

1. Sutarties šalys

[*pavadinimas*], pagal Lietuvos Respublikos įstatymus įsteigta ir veikianti [*teisinė forma*], juridinio asmens kodas [*kodas*], registruotos buveinės adresas [*adresas*], duomenys apie bendrovę kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre (toliau – **Už balansą atsakinga šalis** arba **BRP**), atstovaujama [*pareigos*] [*vardas pavardė*], [*veikiančio / veikiančios*] pagal [*teisinis atstovavimo pagrindas*],

LITGRID AB, pagal Lietuvos Respublikos įstatymus įsteigta ir veikianti akcinė bendrovė, juridinio asmens kodas 302564383, registruotos buveinės adresas Viršuliškių skg. 99B, LT-05131 Vilnius, duomenys apie bendrovę kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre (toliau – **Perdavimo sistemos operatorius** arba **PSO**), atstovaujama [*pareigos*] [*vardas pavardė*], [*veikiančio / veikiančios*] pagal [*teisinis atstovavimo pagrindas*],

toliau kartu vadinamos **Šalimis** ir kiekviena atskirai – **Šalimi**, sudarė šią Disbalanso pirkimo - pardavimo sutartį (toliau – **Sutartis**) šiomis sąlygomis:

2. Individualios sąlygos

2.1. Adresas susirašinėjimui ir kontaktams/ Įgaliotų asmenų sąrašas	<i>Nurodyta Sutarties priede Nr. 4</i>
2.2. Kitos sąlygos:	<i>BRP vykdo Ekspeditoriaus, Pagrindinės sandorio šalies veiklą</i>

3. Sutarties priedai

3.1. Prie šios Sutarties pridedami priedai, esantys neatskiriama šios Sutarties dalimi:

3.1.1. Priedas Nr. 1. Informacijos mainų reglamentas;

3.1.2. Priedas Nr. 2. Disbalanso apskaitos taisyklės;

3.1.3. Priedas Nr. 3. Disbalanso tiekėjų prievolių įvykdymo užtikrinimo tvarkos aprašas;

3.1.4. Priedas Nr. 4. Įgaliotų asmenų sąrašas.

4. Šalių rekvizitai ir parašai

Pasirašydamas šią Sutartį patvirtinu, kad su Sutarties Standartinėmis sąlygomis esu susipažinęs, Sutarties sąlygos man yra aiškios, suprantamos ir su jomis sutinku.

Pavadinimas

[Adresas]

Juridinio asmens kodas: ***[Kodas]***

PVM mokėtojo kodas: ***[Kodas]***

Tel.: ***[Numeris]***

Faksas: ***[Numeris]***

El. paštas: ***[Adresas]***

A/s: ***[Numeris]***

Bankas: ***[Pavadinimas]***

Banko kodas: ***[Kodas]***

[Pavadinimas]

[Adresas]

Juridinio asmens kodas: ***[Kodas]***

PVM mokėtojo kodas: ***[Kodas]***

Tel.: ***[Numeris]***

Faksas: ***[Numeris]***

El. paštas: ***[Adresas]***

A/s: ***[Numeris]***

Bankas: ***[Pavadinimas]***

Banko kodas: ***[Kodas]***

**Perdavimo sistemos operatoriaus vardu:
LITGRID AB**

**Už disbalansą atsakingos šalies vardu:
*[Pavadinimas]***

Pareigos, vardas, pavardė, parašas

Pareigos, vardas, pavardė, parašas

Pasirašymo data: _____

Pasirašymo data: _____

II. DISBALANSO PIRKIMO–PARDAVIMO SUTARTIES STANDARTINĖS SĄLYGOS

1. SUTARTYJE NAUDOJAMOS SĄVOKOS IR APIBRĖŽIMAI

1.1. Šios Sutartyje vartojamos sąvokos turės šias reikšmes:

Administravimo mokestis	BRP mokamas mokestis PSO, skirtas kompensuoti PSO veiklos sąnaudas, susijusias su prekyba Disbalansu, apskaičiuojamas vadovaujantis patvirtintu Balansavimo energijos kainos reguliavimo tvarkos aprašu;
Už balansą atsakinga šalis (BRP)	Lietuvos rinkos dalyvis arba jo pasirinktas atstovas, atsakingas už rinkos dalyvio Disbalansą ir prekybą Disbalansu su PSO;
Nepriklausomas elektros energijos paklausos telkėjas	elektros energijos rinkos dalyvis, kuris, turėdamas reikiamą leidimą, vykdo vartotojų elektros energijos paklausos telkimo veiklą ir nėra susijęs su savo aptarnaujamų vartotojų tiekėju. Laikoma, kad nepriklausomas paklausos telkėjas ir tiekėjas, kaip ūkio subjektai, yra susiję, jeigu vienas iš jų tiesiogiai arba netiesiogiai (per trečiuosius ūkio subjektus) turi daugiau kaip pusę kito ūkio subjekto akcijų, kitokių vertybinių popierių ar turto arba turi teises į daugiau kaip pusę balsų, arba turi teisę skirti daugiau kaip pusę priežiūros ar valdymo organų narių, arba turi ūkio subjekto valdymo teisę.
Elektros energijos paklausos telkimas	asmens veikla, apimanti jo paties ir (arba) grupės kitų vartotojų elektros energijos paklausos pokyčių ir (arba) elektros energijos gamybos derinimą, siekiant nesuvaldytos arba pagamintos elektros energijos kiekį ir (arba) nesuvaldytą arba patiektą galią parduoti, pirkti arba pateikti aukcionui elektros energijos, balansavimo ir rezervinės galios rinkose.
Pradinė elektros energijos paklausa	pagal patvirtintą metodiką įvertinamas įprastu elektros energijos vartojimo režimu vartotojo suvartojamas elektros energijos kiekis, kuris naudojamas skaičiuojant vartotojo elektros energijos paklausos pokytį.
Disbalansas	per atsiskaitymo už Disbalansą laikotarpį apskaičiuotas BRP energijos kiekis lygus skirtumui tarp BRP faktinio ir planinio balansų, įskaitant BRP taikomą pataisą, jei BRP priskirtas rinkos dalyvis prekiaavo balansavimo energija su PSO.
Balanso grafikas	reiškia BRP parengtą ir PSO patvirtintą elektros energijos planinį balansą kiekvienai valandai;
Balanso struktūra	reiškia BRP priskiriamus elektros energijos gamintojus, vartotojų grupes pagal skirtingus skirstomojo tinklo operatorius, perdavimo tinklo vartotojus, tiekimo su kitomis valstybėmis ryšius pagal skirtingus tiekėjus bei nepriklausomus tiekėjus, su kuriais sudarė sutartis;
Ekspeditorius	BRP, kuris vykdo ekspeditoriaus funkciją pagal 2015 m. liepos 24 d. Europos Komisijos reglamentą (ES) 2015/1222, kuriuo nustatomos pralaidumo paskirstymo ir perkrovos valdymo gairės (toliau – Reglamentas 2015/1222);

Pagrindinė sandorio šalis (PSŠ)	BRP, kuris vykdo pagrindinės sandorio šalies (PSŠ) funkciją pagal Reglamentą 2015/1222;
Pardavėjas	reiškia Šalį, parduodančią Disbalansą kitai Šaliai;
Paskirtasis elektros energijos rinkos operatorius (PEERO)	BRP, kuris vykdo paskirtojo elektros energijos rinkos operatoriaus (PEERO) funkciją pagal Reglamentą 2015/1222;
Pirkėjas	reiškia Šalį, perkančią Disbalansą iš kitos Šalies;
Rinkos balanso laikotarpis	reiškia kalendorinio mėnesio laikotarpį, paskirstytą valandomis, trunkantį nuo pirmos mėnesio dienos 00:00 val. iki paskutinės mėnesio dienos 24:00 val. EET laiku, per kurį skaičiuojamas faktiškai pagamintos ir suvartotos elektros energijos kiekis;
Sutartis	reiškia šią Disbalanso pirkimo–pardavimo sutartį;
Taryba	reiškia Valstybinę energetikos reguliavimo tarybą (iki 2019 m. liepos 1 d. – Valstybinę kainų ir energetikos kontrolės komisiją).

- 1.2. Kitos sąvokos Sutartyje naudojamos taip, kaip jos yra apibrėžtos 2017 m. lapkričio 23d. Europos Komisijos reglamente (ES) 2017/2195, kuriuo nustatomos elektros energijos balansavimo gairės (toliau – **Balansavimo gairės**), Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatyme, Prekybos elektros energija taisyklėse ir kituose teisės norminiuose aktuose.

2. SUTARTIES DALYKAS

- 2.1. Sutartimi Šalys susitaria dėl Disbalanso pirkimo - pardavimo ir Šalių tarpusavio įsipareigojimų perkant ir/ar parduodant Disbalansą.
- 2.2. Sutartyje nustatyta tvarka ir sąlygomis Pardavėjas įsipareigoja parduoti Pirkėjui Disbalansą, reikalingą užtikrinant BRP balanso vykdymą, o Pirkėjas įsipareigoja nupirkti iš Pardavėjo Disbalansą ir už jį sumokėti.
- 2.3. Šalys įsipareigoja pirkti ir/ar parduoti Disbalansą tik tokia apimtimi ir sąlygomis, kaip nurodyta Balansavimo gairėse, nacionaliniuose teisės aktuose bei šioje Sutartyje. Sutarčiai netaikomi dvišalėms elektros energijos pirkimo–pardavimo sutartims nustatyti reikalavimai, t. y. Šalys neįsipareigoja dėl jokių ilgalaikių elektros energijos pirkimų ir/ar pardavimų.
- 2.4. BRP įsipareigoja sumokėti PSO Administravimo mokesčių šioje Sutartyje nustatyta tvarka.
- 2.5. Sutartis yra viešoji sutartis, sudaroma tarp PSO ir BRP bei užtikrinanti vienodas prekybos Disbalansu sąlygas ir reikalavimus visiems BRP.
- 2.6. PSO, vykdydamas Balansavimo gairių 18 straipsnio, 5 straipsnio 4 dalies (c) punkte, o taip pat 7 straipsnyje nurodytus reikalavimus, parengia Sutarties standartines sąlygas, teikia jas Tarybai tvirtinti, ir gavęs Tarybos patvirtinimą – viešai jas paskelbia savo tinklapyje bei informuoja raštu BRP.
- 2.7. Sutarties standartinės sąlygos gali būti keičiamos teisės norminiuose aktuose ir Sutartyje nustatyta tvarka.

3. SUTARTIES SUDARYMO IR TAPIMO UŽ BALANSĄ ATSAKINGA ŠALIMI SĄLYGOS

- 3.1. Juridinis asmuo, norintis tapti BRP, privalo turėti įgaliotų institucijų išduotą leidimą ar licenciją veikti Lietuvos elektros energijos rinkoje.
- 3.2. PEERO, norintis tapti BRP, privalo būti paskirtas paskirstuoju elektros energijos rinkos operatoriumi Tarybos nutarimu, Reglamento 2015/1222 4-6 straipsniuose nurodyta tvarka.
- 3.3. Sutartis su juridiniu asmeniu, norinčiu tapti BRP, gali būti sudaroma tik įgyvendinus atitinkamai Sutarties 3.1 arba 3.2. punkto reikalavimą.
- 3.4. Sutartis įsigalioja Sutartyje nurodytomis sąlygomis ir terminais PSO ir juridiniam asmeniui, norinčiam tapti BRP, arba PEERO, norinčiam tapti BRP, pasirašius Sutartį, o prekyba Disbalansu gali būti pradėta vykdyti tik įgyvendinus Sutarties 10 skyriaus reikalavimus dėl prievolių įvykdymo užtikrinimo.

4. BALANSO STRUKTŪRA

- 4.1. BRP parengia ir pateikia PSO informaciją apie Balanso struktūrą vadovaudamasis Informacijos mainų reglamentu (Sutarties priedas Nr. 1).
- 4.2. Vienas tinklo naudotojo objektas, prijungtas prie perdavimo ar skirstomojo tinklo, per Rinkos balanso laikotarpį turi būti priskirtas tik vienam BRP. Šis reikalavimas netaikomas gamintojams iš atsinaujinančių energijos išteklių, kuriems taikoma supirkimo ir atleidimo nuo disbalanso atsakomybės skatinimo priemonė.

5. BALANSO GRAFIKAS

- 5.1. BRP parengia ir pateikia PSO Balanso grafiką, vadovaudamasis Informacijos mainų reglamentu (Sutarties priedas Nr. 1). Šis reikalavimas netaikomas BRP, kuris yra Nepriklausomas paklausos telkėjas ir prekiauja tik balansavimo energija bei disbalansu su PSO.
- 5.2. BRP teisės norminiuose aktuose ir Sutartyje nustatyta apimtimi tiesiogiai atsako prieš PSO už Balanso grafiko vykdymą.
- 5.3. BRP nepateikus Balanso grafiko ar jį pateikus pavėluotai, PSO vienašališkai nustato ir patvirtina Balanso grafiką pagal PEERO pateiktą informaciją apie prekybos elektros energijos biržoje rezultatus, vadovaudamasis Informacijos mainų reglamentu.

6. DISBALANSO APSKAITA

- 6.1. PSO atlieka BRP perkamo ir/ar parduodamo Disbalanso apskaitą vadovaudamasis Disbalanso apskaitos taisyklėmis (Sutarties priedas Nr. 2).

- 6.2. PSO nustato BRP faktinius elektros energijos gamybos, vartojimo ir tiekimo su kitomis valstybėmis kiekius vadovaudamasis Balansavimo gairėse, Prekybos elektros energija taisyklėse, Elektros energijos tiekimo ir naudojimo taisyklėse, kituose teisės norminiuose aktuose bei šioje Sutartyje nustatyta tvarka.
- 6.3. Disbalanso kaina nustatoma Tarybos Balansavimo energijos kainos reguliavimo tvarkos apraše nustatyta tvarka.
- 6.4. PSO patirtos veiklos sąnaudos vykdant prekybą Disbalansu kompensuojamos visų Disbalanso tiekėjų sumokant Administravimo mokestį, kuris taikomas vadovaujantis Disbalanso apskaitos taisyklėmis.

7. ATSISKAITYMO TVARKA IR TERMINAI

- 7.1. Atsiskaitymus už per atitinkamą Rinkos balanso laikotarpį parduotą Disbalansą sudaro suma, kurią turi sumokėti PSO už nupirktą Disbalansą iš BRP, ir suma, kurią turi sumokėti BRP už nupirktą Disbalansą iš PSO ir Administravimo mokestį.
- 7.2. Pardavėjas ne vėliau kaip per 8 (aštuonias) darbo dienas po Rinkos balanso laikotarpio, pagal Disbalanso aktą (kurio suderinimo tvarka yra detalizuota Disbalanso apskaitos taisyklėse) išrašo ir pateikia Pirkėjui PVM sąskaitą faktūrą už per pasibaigusį Rinkos balanso laikotarpį parduotą Disbalansą. PSO BRP taip pat išrašo PVM sąskaitą faktūrą apskaičiuotam Administravimo mokesčiui sumokėti. PVM sąskaitos faktūros išrašomos pasibaigusio Rinkos balanso laikotarpio kalendorinio mėnesio data. Elektroninio formato PVM sąskaita faktūra pateikiama Šalių nurodytais elektroninio pašto adresais.
- 7.3. Sutarties tikslais Šalys susitaria dėl mokėjimų už nupirktą Disbalansą ir Administravimo mokestį įskaitymo, t. y. Šalys įskaito viena kitai mokėtinas sumas už per pasibaigusį Rinkos balanso laikotarpį nupirktą ir/ar parduotą Disbalansą, Administravimo mokestį ir Sutartyje nustatyta tvarka sumoka likusią mokėtiną sumą. Įskaitymas gali būti ribojamas tik Lietuvos Respublikos civiliniame kodekse nustatyta tvarka.
- 7.4. Visi mokėjimai pagal Sutartį atliekami eurais, bankiniu pavedimu į mokėjimo gavėjo sąskaitoje faktūroje nurodytą banko sąskaitą.
- 7.5. Šalys apmoka PVM sąskaitą faktūrą, kuri nurodyta šiame skyriuje, ne vėliau kaip iki paskutinės einamojo mėnesio darbo dienos. Apmokėjimo data laikoma pinigų įskaitymo į kitos Šalies sąskaitą data.
- 7.6. Visi mokėjimai pagal Sutartį turi būti atlikti atitinkamoje PVM sąskaitoje faktūroje nurodyta suma, nepriklausomai nuo jokių papildomų mokesčių ar įmokų, taip pat nenustatant jokių lėšų deponavimo, kreditavimo ir/ar kitokio panaudojimo suvaržymų.

8. ŠALIŲ TEISĖS IR PAREIGOS

- 8.1. Sutarties tikslais PSO be kita ko, bet neapsiribojant, įsipareigoja:
 - 8.1.1. Vykdyti prekybą Disbalansu vadovaudamasis Balansavimo gairių ir kitų nacionalinių teisės aktų reikalavimais, taikomais prekybai elektros energija, elektros energijos gamybos ir vartojimo balanso planavimui, vykdymui ir užtikrinimui, taip pat elektros energijos perdavimo sistemos funkcionavimui;

- 8.1.2. Parduoti Disbalansą BRP ar nupirkti Disbalansą iš BRP Sutartyje nustatyta tvarka ir sąlygomis;
- 8.1.3. Vykdyti parduotos ir/ar nupirkto Disbalanso apskaitą.
- 8.2. Sutarties tikslais PSO be kita ko, bet neapsiribojant, įgyja teisę nevaržomai pasinaudoti BRP pateiktu jo prievolių įvykdymo užtikrinimu pagal Sutartį, kaip nurodyta Sutarties 10 skyriuje.
- 8.3. Šios Sutarties tikslais BRP be kita ko, bet neapsiribojant, įsipareigoja:
 - 8.3.1. Teisės norminiuose aktuose ir Sutartyje nustatyta tvarka ir apimtimi planuoti bei užtikrinti Balanso grafiko vykdymą ir atsakyti prieš PSO už Balanso grafiko vykdymą;
 - 8.3.2. Savarankiškai prekiauti ir įsigyti elektros energijos kiekį, atitinkantį planuojamą BRP galutinių vartotojų poreikį ir gamintojų numatomą pagaminti elektros energijos kiekį;
 - 8.3.3. Teisės norminiuose aktuose ir Sutartyje nustatyta tvarka teikti PSO informaciją, susijusią su elektros energijos gamyba ir vartojimu ir tiekimu su kitomis valstybėmis, reikalingą gamybos ir vartojimo balansui nustatyti bei nacionalinei balansavimo funkcijai tinkamai vykdyti;
 - 8.3.4. Parduoti Disbalansą PSO ar nupirkti Disbalansą iš PSO vadovaujantis PSO Sutartyje nustatyta tvarka ir sąlygomis;
 - 8.3.5. Teisės norminiuose aktuose ir Sutartyje nustatyta tvarka sumokėti Administravimo mokesčių;
 - 8.3.6. Pateikti PSO savo prievolių pagal Sutartį įvykdymo užtikrinimą, kaip nurodyta Sutarties 10 skyriuje.
- 8.4. Sutarties tikslais BRP be kita ko, bet neapsiribojant, įgyja šias teises:
 - 8.4.1. Teisės norminiuose aktuose ir Sutartyje nustatyta tvarka ir sąlygomis vykdyti prekybą Disbalansu;
 - 8.4.2. Sutartyje nustatyta tvarka teikti PSO pastabas ar paklausimus dėl Disbalanso apskaitos;
 - 8.4.3. Gauti iš PSO informaciją apie BRP planuojamus bei faktinius vartojimo, gamybos, gamybos paskirstymo tarp atskirų gamintojų, tiekimo su kitomis valstybėmis rezultatus.

9. ŠALIŲ PATVIRTINIMAI IR GARANTIJOS

- 9.1. Sudarydamos Sutartį, Šalys patvirtina ir garantuoja, jog:
 - 9.1.1. PSO teisės norminiuose aktuose nustatyta tvarka yra įgijęs licenciją elektros energijos perdavimo veiklai vykdyti ir kitus leidimus, atestatus ar kitus patvirtinimus, reikalingus nacionalinei balansavimo funkcijai ir kitoms susijusioms funkcijoms tinkamai vykdyti;
 - 9.1.2. PSO nacionalinę balansavimo funkciją vykdo, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymo ir kitų teisės norminių aktų reikalavimais.
- 9.2. Sudarydamas Sutartį, BRP patvirtina ir garantuoja, jog BRP teisės norminiuose aktuose nustatyta tvarka yra gavęs licenciją ar leidimą, reikalingą atitinkamai veiklai elektros energetikos sektoriuje vykdyti, taip pat nustatyta tvarka įgijo visas teisės norminiuose aktuose nustatytas rinkos dalyvio teises bei pareigas.
- 9.3. Šalys turi teisę sudaryti Sutartį ir prisiimti ja nustatomus įsipareigojimus, ir jokie papildomi leidimai ar sutikimai, jei tai nenurodyta Sutartyje, nėra reikalingi jai sudaryti ir/ar tinkamai įvykdyti;

- 9.4. Sutartimi Šalys prisiima galiojančius ir imperatyviai privalomus įsipareigojimus, kurie išreiškia tikrąją Šalių valių Sutarties tikslais, nustatant teisinių santykių tarp PSO ir BRP reguliavimo principus. Kiti Šalių tarpusavio susitarimai ar kitu pagrindu prisiimti įsipareigojimai neturi prieštarauti Sutarties nuostatomis;
- 9.5. Sutartimi prisiimti Šalių tarpusavio įsipareigojimai, kiek tai Šalims yra žinoma ar pagrįstai gali (ar turi) būti žinoma, nepažeidžia jokių trečiųjų šalių teisių ir/ar teisėtų interesų;
- 9.6. Šalys savarankiškai visą Sutarties galiojimo laikotarpį užtikrins savo veiklos teisėtumą, tarp jų, bet neapsiribojant, ir santykiuose su valstybės institucijomis, ir jokie Šalių teisinio statuso pokyčiai nedarys įtakos Sutartimi prisiimtų įsipareigojimų vykdymui;
- 9.7. Šalys geranoriškai bendradarbiaus, siekdamos užtikrinti tinkamą Sutartimi prisiimtų įsipareigojimų vykdymą laiku, visomis pagrįstomis priemonėmis mažindamos žalos ir nuostolių atsiradimo riziką Šalims ir/ar tretiesiems asmenims.

10. PRIEVOLIŲ ĮVYKDYMO UŽTIKRINIMAS

- 10.1. Sutartimi prisiimtų prievolių įvykdymui užtikrinti, BRP:
 - 10.1.1. Pateikia PSO neatšaukiamą, pirmo pareikalavimo banko garantiją, išduotą Lietuvoje registruoto banko, kuris pats arba bankų grupė, kuriai jis priklauso, turi ne mažesnę nei BBB- ilgalaikio skolinimosi reitingą, suteiktą „Fitch Ratings“ reitingų agentūros, arba jam analogišką reitingą, suteiktą kitos tarptautinės reitingų agentūros; ir/arba
 - 10.1.2. Perveda į PSO nurodytą banko sąskaitą piniginių užstatą, kuris nėra naudojamas einamiesiems mokėjimams atlikti ir kuriuo užtikrinami mokėjimai tuo atveju, jei šios Sutarties galiojimo laikotarpiu BRP neatsiskaitytų su PSO už nupirktą Disbalansą Sutartyje nustatyta tvarka ir terminais.
- 10.2. Sutarties galiojimo laikotarpiu minimali prievolių įvykdymo užtikrinimo prievolės (toliau – Garantija) suma - 100 000 (šimtas tūkstančių) EUR.
- 10.3. Sutartyje nurodytos banko garantijos ir/arba piniginių užstato sumos, taikomos BRP, apskaičiavimas nustatytas BRP prievolių įvykdymo užtikrinimo tvarkos apraše (Sutarties priedas Nr. 3).
- 10.4. BRP nepateikus Garantijos Sutarties priede Nr. 3 nurodytomis sąlygomis, prekyba Disbalansu tarp Šalių nevykdoma, ir PSO informuoja PEERO apie rinkos dalyvio prekybos biržoje sustabdymą.
- 10.5. BRP, kuris vykdo Pagrindinės sandorio šalies ar Ekspeditoriaus veiklą, kaip nurodyta Sutarties Specialiosios dalies 2.2 punkte, netaikomi šio skyriaus reikalavimai dėl prievolių įvykdymo užtikrinimo pateikimo.

11. ŠALIŲ ATSAKOMYBĖ

- 11.1. Šalys atsako už tinkamą Sutartimi prisiimtų įsipareigojimų vykdymą teisės norminiuose aktuose ir Sutartyje nustatyta apimtimi bei tvarka.
- 11.2. Šalis atsako prieš kitą Šalį už jai ir/ar tretiesiems asmenims padarytą žalą ir nuostolius dėl Sutartimi prisiimtų įsipareigojimų nevykdymo ar jų netinkamo vykdymo. Šalių atsakomybė ribojama tiesioginiais nuostoliais, t. y. negautos pajamos nėra atlyginamos.

- 11.3. Sutartyje numatytus nuostolius kaltoji Šalis įsipareigoja atlyginti ne vėliau kaip per 10 (dešimt) kalendorinių dienų, gavusi kitos Šalies išrašytą sąskaitą faktūrą ar kitą mokėjimo dokumentą.
- 11.4. Šalis, Sutartyje nustatyta tvarka ir terminais neapmokėjusi gautų PVM sąskaitų faktūrų ar neatlikusi bet kokių kitų jai priklausančių atlikti mokėjimų, moka 0,04 % (keturias šimtasias procento) dydžio delspinigius nuo nesumokėtos sumos už kiekvieną pradelstą dieną. Delspinigiai sumokami ne vėliau kaip per 20 (dvidešimt) kalendorinių dienų, gavus atskirą kitos Šalies išrašytą mokėjimo dokumentą. Delspinigių sumokėjimas neatleidžia Šalies nuo prievolės atsiskaityti su kita Šalimi pagal pateiktas PVM sąskaitas faktūras ar kitus teisėtus mokėjimo dokumentus.
- 11.5. Šalys susitaria, kad bet kokie Šalių gauti mokėjimai vykdant sutartinius įsipareigojimus pagal Sutartį kitos Šalies gali būti užskaitomi tokia tvarka:
 - 11.5.1. pirmiausiai padengiamos Šalies išlaidos, susijusios su reikalavimo įvykdyti sutartinius įsipareigojimus pareiškimu kitai Šaliai;
 - 11.5.2. antrąją eilę padengiami tiesiogiai nukentėjusios Šalies patirti nuostoliai, numatyti Sutarties Error: Reference source not found punkte, kuriuos nukentėjusi Šalis pareikalavo padengti Sutarties Error: Reference source not found3 punkte numatyta tvarka;
 - 11.5.3. trečiąją eilę padengiamos nukentėjusios Šalies patirtos netesybos, t. y. delspinigiai, kurie nukentėjusios Šalies buvo paskaičiuoti ir pareikalauti apmokėti Sutarties 11.4 punkte numatyta tvarka;
 - 11.5.4. ketvirtąją eilę padengiamas Šalies įsiskolinimas pagal Sutartį.

12. ATLEIDIMAS NUO ATSAKOMYBĖS

- 12.1. Sutartimi nustatyta civilinė atsakomybė netaikoma, taip pat Šalys gali būti visiškai ar iš dalies atleidžiamos nuo atsakomybės už Sutartimi prisiimtų įsipareigojimų nevykdymą ar jų netinkamą vykdymą dėl nenugalimos jėgos (*force majeure*) ir kitų Lietuvos Respublikos civiliniame kodekse ar Sutartyje numatytų aplinkybių.
- 12.2. Bet kuriuo atveju, Šalis neatsako už Sutartimi prisiimtų įsipareigojimų nevykdymą ar jų netinkamą vykdymą, kai tokias pasekmes pagrįstai sąlygojo kitos Šalies netinkamas veikimas ar neveikimas, įgyvendinant Sutartimi nustatytas teises ar vykdant prisiimtas pareigas.
- 12.3. Atsiradus Sutarties 12.1 punkte nurodytoms aplinkybėms, Šalis, kuri dėl tokių aplinkybių visiškai ar iš dalies negali vykdyti Sutartimi prisiimtų įsipareigojimų, privalo ne vėliau kaip tą pačią dieną arba, jei tai techniškai neįmanoma, ne vėliau kaip kitą dieną, operatyvine tvarka informuoti kitą Šalį ir ne vėliau kaip per 2 (dvi) darbo dienas pateikti tokias aplinkybes patvirtinančius dokumentus.

13. SUTARTIES GALIOJIMAS, KEITIMAS, NUTRAUKIMAS

- 13.1. Sutartis jos Šalims įsigalioja nuo Sutarties sudarymo dienos ir galioja 12 (dvylika) kalendorinių mėnesių nuo jos sudarymo dienos.

- 13.2.** Jeigu ne vėliau kaip prieš 30 (trisdešimt) kalendorinių dienų iki Sutarties 13.1 punkte nurodyto termino pabaigos nė viena iš Šalių raštu nepraneša kitai Šaliai apie numatomą Sutarties nutraukimą, pakeitimą arba naujos Sutarties sudarymą, pagal Sutartį teikiamos paslaugos terminas laikomas automatiškai pratęstu kitiems 12 (dvylikai) kalendorinių mėnesių Sutartyje numatytais sąlygomis. Sutarties pratęsimų skaičius neribojamas.
- 13.3.** PSO parengia Sutarties standartines sąlygas ir Tarybai jas patvirtinus pagal Balansavimo gairių 5 straipsnio 1 dalies bei 5 straipsnio 4 dalies (c) punkto reikalavimus, savo interneto tinklalapyje paskelbia. Sutarties sąlygų pakeitimui taikoma tokia pati tvarka.
- 13.4.** Sutarties sąlygos laikomos patvirtintomis nuo Tarybos nutarimo, patvirtinančio Sutarties sąlygas, pasirašymo dienos, jeigu nutarime nenurodyta kita įsigaliojimo data.
- 13.5.** Sutarties nuostatos Sutarties šalims pradedamos taikyti ne anksčiau kaip per 1 (vieną) mėnesį nuo Tarybos nutarimo, patvirtinančio Sutarties sąlygas, įsigaliojimo dienos.
- 13.6.** PSO apie pasikeitusias Sutarties sąlygas turi informuoti BRP ne vėliau kaip 5 (penkias) kalendorines dienas po Tarybos nutarimo, patvirtinančio Sutarties sąlygas, pasirašymo dienos. Informuodamas apie pasikeitusias Sutarties sąlygas, PSO nurodo pakeistų Sutarties sąlygų įsigaliojimo datą Sutarties šalims, ne vėlesnę nei 30 (trisdešimt) kalendorinių dienų nuo PSO pranešimo, kuriuo informuojama apie pasikeitusias Sutarties sąlygas, išsiuntimo dienos.
- 13.7.** Taryba pagal Balansavimo gairių reikalavimus patvirtintos Sutarties sąlygos nėra Šalių tarpusavio derybų objektu.
- 13.8.** Jei BRP nesutinka su Sutarties sąlygų ir/ar Sutarties priedų pakeitimais, jis turi teisę vienašališkai nutraukti Sutartį apie tai raštu informuodamas PSO ne vėliau kaip 20 (dvidešimt) kalendorinių dienų po PSO pranešimo, nurodyto Sutarties 13.5 punkte, gavimo. Šiame punkte nurodyti pranešimai apie Sutarties nutraukimą gauti po nurodyto pateikimo termino bus laikomi negaliojančiais, nebent Šalys raštu susitartų kitaip.
- 13.9.** Kiekviena Šalis turi teisę vienašališkai pakeisti Sutarties vykdymui įgaliotus asmenis, nurodytus Specialiosios dalies 2.1 punkte, apie tai pranešdama kitai Šaliai ne vėliau kaip prieš 5 (penkias) darbo dienas.
- 13.10.** Sutarties galiojimas gali būti nutrauktas šiais pagrindais:
- 13.10.1.** Rašytiniu abiejų Šalių susitarimu dėl Sutarties nutraukimo;
- 13.10.2.** BRP vienašaliu rašytiniu pranešimu PSO, pateiktu ne vėliau kaip likus 30 (trisdešimt) dienų iki numatomos Sutarties nutraukimo dienos;
- 13.10.3.** PSO vienašaliu rašytiniu pranešimu, jei BRP padaro esminį šios Sutarties pažeidimą ir per nurodytą terminą, kuris negali būti trumpesnis kaip 3 (trys) darbo dienos, tokio pažeidimo neištaiso. Šalys susitaria, kad esminiu Sutarties sąlygų pažeidimu bus laikomai atvejai, kai:
- 13.10.3.1.** jei BRP be objektyviai pateisinamų priežasčių nevykdo Sutarties sąlygų ir jam tenkančių įsipareigojimų pagal Sutartį, kai PSO dėl to yra įspėjusi BRP bent 2 (du) kartus;
- 13.10.3.2.** BRP ilgiau kaip 1 (vieną) mėnesį vėluoja apmokėti už nupirktą Disbalansą ir už Administravimo mokestį, o Garantijos suma nėra pakankama įsiskolinimui padengti;
- 13.10.3.3.** BRP pakartotinai ar piktybiškai pažeidžia PSO nustatytas PSO informacinės sistemos naudojimosi taisykles ar trikdo ir kitokiu būdu neigiamai įtakoja PSO informacinių sistemų darbą;
- 13.10.3.4.** Kiti Lietuvos Respublikos civiliniame kodekse nustatyti atvejai.

- 13.11.** BRP padarius esminį sutarties pažeidimą, įvardintą Sutarties 13.9.3. punkte, ir BRP nepašalinus tokio pažeidimo (Sutarties 13.9.3.1. papunkčio atveju – nepaisant PSO įspėjimo du kartus), Sutartis vienašališkai nutrūksta nuo PSO pranešime apie Sutarties nutraukimą nurodytos dienos.
- 13.12.** Nepriklausomai nuo Sutarties galiojimo ar Šalių susitarimo, Sutartis nustoja galioti šiais atvejais:
- 13.12.1.** Teisės norminiuose aktuose nustatyta tvarka BRP netenka teisės vykdyti nepriklausomo tiekėjo ar BRP veiklą arba teisė vykdyti nepriklausomo tiekėjo ar BRP veiklą yra laikinai sustabdyta – nuo teisę vykdyti veiklą sustabdžiusio ar panaikinusio subjekto sprendimo įsigaliojimo dienos;
- 13.12.2.** BRP neįvykdo Sutarties 10 skyriuje nurodytų reikalavimų užtikrinti Sutartimi priiimtą prievolę ar pažeidžia Disbalanso tiekėjų prievolių įvykdymo užtikrinimo tvarkos aprašo nuostatas – pasibaigus 3 (trijų) darbo dienų terminui po dienos, kurią BRP privalėjo pateikti prievolių įvykdymo užtikrinimą ar padidinti pateikto prievolių įvykdymo užtikrinimo sumą;
- 13.12.3.** Teisės norminiuose aktuose nustatyta tvarka PSO netekus licencijos elektros energijos perdavimo veiklai vykdyti - nuo teisę vykdyti veiklą sustabdžiusio ar panaikinusio subjekto sprendimo įsigaliojimo dienos;
- 13.12.4.** Vienai iš Šalių tapus nemokia, paskelbus Šalies bankroto ar likvidavimo procedūrą, perleidus savo teises ir pareigas trečiajam asmeniui ar dėl kitų priežasčių, dėl kurių Šalis netenka teisės vykdyti ūkinę–komercinę veiklą – nuo pareiškimo dėl bankroto bylos įmonei iškelimo pateikimo teismui dienos.
- 13.13.** Šalis, sužinojusi apie Sutarties 13.11 punkte nurodytas aplinkybes, privalo nedelsdama, tačiau bet kuriuo atveju ne vėliau kaip per 2 (dvi) darbo dienas, raštu informuoti kitą Šalį apie susidariusias aplinkybes.
- 13.14.** Sutarties pasibaigimas ar nutraukimas neatleidžia Šalių nuo Sutartimi priimtų įsipareigojimų tinkamo įvykdymo, įskaitant ir tinkamai įvykdyti Sutartyje nustatytus atsiskaitymo už nupirktą Disbalansą įsipareigojimus ir nuo atsakomybės už jų nevykdymą ar netinkamą vykdymą.

14. KONFIDENCIALUMAS

- 14.1.** Visa informacija, susijusi su Sutartimi, ja priimtų įsipareigojimų vykdymu, Sutarties Šalimis, jų veikla, taip pat kita su Šalių tarpusavio santykiais susijusi informacija ir duomenys, yra konfidenciali ir jokia apimtimi negali būti atskleista, perduota ar kitaip perleista jokiems tretiesiems asmenims, išskyrus teisės norminiuose aktuose nustatytais atvejais ar gavus rašytinį kitos Šalies sutikimą.
- 14.2.** Sutarties 14.1 punkte nustatytas konfidencialumo įpareigojimas netaikomas tokiai informacijai, kuri:
- 14.2.1.** Teisės norminiuose aktuose nustatyta tvarka laikoma vieša informacija apie prekybą elektros energijos rinkoje, veiklą elektros energetikos sektoriuje ir/ar elektros energetikos sistemos funkcionavimą;
- 14.2.2.** Informacija ją gaunančiai Šaliai jau buvo žinoma pirminio pateikimo metu ir Šalis gali tai pagrįsti, išskyrus tuos atvejus, kai tokia informacija tapo žinoma išimtinai vykdant Sutartimi priimtus įsipareigojimus;

- 14.2.3. Informacija tampa prieinama ar viešai žinoma nepažeidžiant Sutartyje nustatytą konfidencialumo įsipareigojimų;
- 14.2.4. Informacija privalo būti atskleista kompetentingai valstybės institucijai teisės norminiuose aktuose nustatyta tvarka ir apimtimi.
- 14.3. Šalis taip pat nebus laikoma pažeidusia Sutarties 14.1 punktu prisiimto konfidencialumo įsipareigojimo, jei konfidenciali informacija bus atskleista Šalies akcininkams, valdymo organų ir administracijos nariams, darbuotojams, kuriems pagal vykdomas funkcijas tokia informacija yra būtina darbo užduotims atlikti, Šalių teisiniams ir finansiniams konsultantams bei auditoriams.
- 14.4. Šalis, Sutartyje numatytais atvejais perleidžianti konfidencialią informaciją tretiesiems asmenims, privalo užtikrinti (jei tai įmanoma) tokių asmenų konfidencialumo įsipareigojimus perleidžiamos informacijos atžvilgiu.
- 14.5. Sutartimi Šalių prisiimtas konfidencialumo įsipareigojimas, kaip nustatyta šiame Sutarties 14 skyriuje, galioja visą Sutarties galiojimo laikotarpį (įskaitant visus Sutarties pratęsimus) ir 3 (trejus) metus nuo šios Sutarties galiojimo termino pabaigos ar jos nutraukimo nepasibaigus galiojimo terminui momentu.

15. TAIKOMA TEISĖ IR GINČŲ SPRENDIMAS

- 15.1. Sutarčiai ir iš jos kylantiems Šalių tarpusavio teisiniams santykiams taikoma Lietuvos Respublikos teisė.
- 15.2. Kiekvienas ginčas, nesutarimas ar reikalavimas, kylantis iš Sutarties ar susijęs su Sutartimi, jos pažeidimu, nutraukimu ar galiojimu, sprendžiamas Šalių tarpusavio derybų būdu, vadovaujantis geros valios, Šalių lygiateisiškumo, protingumo, sąžiningumo ir teisingumo principais.
- 15.3. Šalims nesusitarus, kiekvienas ginčas, nesutarimas ar reikalavimas, kylantis iš Sutarties ar susijęs su Sutartimi, jos pažeidimu, nutraukimu ar galiojimu, galutinai sprendžiamas Lietuvos Respublikos teismuose įstatymų nustatyta tvarka.

16. KITOS NUOSTATOS

- 16.1. Visos pareigos, numatytos imperatyvių teisės normų, nors ir neapertos Sutartyje, yra privalomos Šalims. Jeigu taikomi teisės norminiai aktai reikalautų papildyti ar kitaip pakeisti Sutartį, tokie pakeitimai turės atitikti Sutarties bendrajai esmei, tikslams ir pagrindiniams principams, ir negalės jiems prieštarauti tokia apimtimi, kiek tai neprieštarauja taikomiems teisės norminiams aktams.
- 16.2. Sutarties tikslais Šalys įgyja tik tas teises ir pareigas, kurios nustatytos Sutartyje ir imperatyviomis teisės normomis.
- 16.3. Jeigu Sutartyje nenurodyta kitaip, Sutartis sudaro vientisą Šalių susitarimą jos dalyko atžvilgiu ir yra viršesnė už visus ankstesnius ir/ar dabartinius žodinius susitarimus, ankstesnius rašytinius susitarimus bei ankstesnę praktiką tarp Šalių.

- 16.4. Jeigu kuri nors Sutarties sąlyga kompetentingos ginčą sprendžiančios institucijos būtų pripažinta negaliojančia ar neįgyvendinama, tai nedarytų negaliojančia Sutarties, išskyrus atvejus, kuriais Sutarties Šalys be tokios sąlygos nebūtų sudariusios Sutarties.
- 16.5. PSO turi teisę perleisti visas savo teises ir pareigas pagal Sutartį ar atitinkamą jų dalį kitam asmeniui, su sąlyga, kad PSO teisių ir pareigų perėmėjas pilnai įsipareigos prieš BRP tiekėją Sutartyje nustatyta apimtimi ir toks perleidimas nesukels BRP nuostolių ar esminio ekonominių interesų pagal Sutartį pablogėjimo bei neprieštaraus teisės norminiams aktams, reglamentuojantiems prekybos elektros energija tvarką, ir tai nebus laikoma konfidencialumo įsipareigojimo nuostatų, numatytų Sutarties 14 skyriuje, pažeidimu.
- 16.6. Kitais atvejais, nei numatyta Sutarties 16.5 punkte, Šalis turi teisę perleisti Sutartimi įgytas teises ar prisiimtas pareigas tretiesiems asmenims tik gavusi kitos Šalies rašytinį sutikimą.
- 16.7. Šaliai tinkamai nevykdant Sutartyje nustatytų mokėjimų įpareigojimų, nukentėjusioji Šalis turi teisę informaciją apie kaltosios Šalies įsiskolinimą skelbti viešai, kaltosios Šalies duomenis ir įsiskolinimo faktą, dydį bei trukmę įtraukiant į asmenų skolų registrus.
- 16.8. Sutarties vykdymo tikslais Šalys paskiria įgaliotus asmenis, kurie nurodyti Specialiosios dalies 2.1 punkte.
- 16.9. Sutartis sudaryta 2 (dviem) vienodą teisinę galią turinčiais egzemplioriais, po vieną kiekvienai Šaliai.
- 16.10. Sutartis parengta lietuvių ir anglų kalbomis. Tuo atveju, kai dėl Sutarties nuostatų kyla prieštaravimas, Sutartis, parengta lietuvių kalba yra taikoma ir privaloma Šalims.

17. PRANEŠIMŲ SIUNTIMAS

- 17.1. Bet koks pranešimas, prašymas, reikalavimas, ataskaita, sąskaita ar kita informacija, kurią reikia pateikti pagal Sutartį, laikoma pateikta, jeigu įteikiama per pasiuntinį, nusiunčiama faksu, išsiunčiama paštu registruotu laišku, iš anksto apmokėjus pašto išlaidas, ar nusiunčiama elektroniniu paštu Šalių nurodytais elektroninio pašto adresais.
- 17.2. Pranešimai, prašymai, reikalavimai, sąskaitos ir kita informacija, pateikta ar išsiųsta Sutarties 17.1 punkte paminėtu būdu, jei Sutartyje konkrečiu atveju nenustatyta kitaip, laikoma adresato gauta: (i) jos gavimo ar perdavimo dieną, kai ji įteikiama per pasiuntinį, išsiunčiama faksu ar elektroniniu paštu (su atitinkamu patvirtinimu apie gavimą), ir (ii) po 3 (trijų) dienų nuo išsiuntimo, nebent ji būtų gauta anksčiau to laiko, siunčiant paštu registruotame laiške iš anksto apmokėjus pašto išlaidas.
- 17.3. Specialieji reikalavimai dėl pranešimų, informacijos ar kitų duomenų teikimo, kiek tai susiję su informacijos mainais vykdant prekybą Disbalansu gali būti nustatomi Informacijos mainų reglamente ar kituose PSO techniniuose ir organizaciniuose reglamentuose, kurie yra suderinti viešųjų konsultacijų būdu su rinkos dalyviais ir skelbiami PSO tinklalapyje <http://www.litgrid.eu/>.

**Disbalanso pirkimo–pardavimo sutarties
priedas Nr.1**

INFORMACIJOS MAINŲ REGLAMENTAS

1. BENDROSIOS NUOSTATOS

- 1.1. Informacijos mainų reglamento (toliau – Reglamento) tikslas – nustatyti duomenų mainų tvarką tarp PSO ir BRP, teikiant, sudarant ir/arba nustatant BRP Balanso struktūrą ir Balanso grafikus ir nustatyti BRP planinius elektros energijos kiekius.
- 1.2. Šio Reglamento nuostatos PSS ir Ekspeditoriaus Balanso grafikų planavimui taikomos iki įsigalios Baltic Market Coupling Operations sutartis tarp PEERO ir PSO, kurioje nustatomi PSS ir Ekspeditoriaus Balanso grafikų planavimo reikalavimai visose Baltijos šalyse.

2. BALANSO STRUKTŪROS INFORMACIJA

- 2.1. BRP, nevykdantis Ekspeditoriaus ir PSS funkcijų, ne vėliau kaip nuo Sutarties įsigaliojimo momento informuoja PSO apie Balanso struktūrą pagal PSO nustatyta formą, nurodydamas jam priskiriamus elektros energijos gamintojus, vartotojų grupes pagal skirtingus skirstomojo tinklo operatorius ir perdavimo tinklo vartotojus, tiekimo su kitomis valstybėmis ryšius pagal skirtingus tiekėjus bei nepriklausomus tiekėjus, su kuriais sudarė sutartis.
- 2.2. BRP, nevykdantis Ekspeditoriaus ir PSS funkcijų, savo Balanso struktūroje turintis gamintojus ir/ar vartotojus ir/ar tiekimą su kitomis valstybėmis, gali keisti Balanso struktūrą, pateikdamas pranešimą PSO ne vėliau kaip prieš 14 (keturiolika) kalendorinių dienų iki numatomų pakeitimų įsigaliojimo.
- 2.3. BRP, nevykdantis Ekspeditoriaus ir PSS funkcijų, gali keisti dvišalių sutarčių su kitais BRP, nevykdančiais Ekspeditoriaus ir PSS funkcijų, ir prekybos biržoje struktūrą Balanso grafike, pateikdamas pranešimą PSO ne vėliau kaip prieš 3 (tris) darbo dienas iki numatomų pakeitimų įsigaliojimo.
- 2.4. BRP, vykdamas Ekspeditoriaus ar PSS funkcijas, gali keisti prekybos biržoje dalyvių struktūrą Balanso grafike, pateikdamas pranešimą PSO ne vėliau kaip prieš 3 (tris) darbo dienas iki numatomų pakeitimų įsigaliojimo.

3. BALANSO GRAFIKO SUDARYMAS

- 3.1. Balanso grafikas rengiamas kiekvienos elektros energijos vartojimo ir gamybos dienos, kiekvienai valandai Centrinio Europos laiku (CET).
- 3.2. BRP Balanso grafiką pateikia PSO nustatyta forma pagal šiame Reglamente nustatytus reikalavimus.

3.3. BRP planinis elektros energijos balansas yra nustatomas pagal šią formulę:

$$P_{(i)} = PG_{(i)} - PV_{(i)} + PI_{(i)} - PE_{(i)} = PaB_{(i)} - PiB_{(i)} + PaD_{(i)} - PiD_{(i)}$$

Kur:

$PG_{(i)}$ – Planuojamas elektros energijos gamybos kiekis i -tąją valandą;

$PV_{(i)}$ – Planuojamas elektros energijos vartojimo kiekis i -tąją valandą;

$PI_{(i)}$ – Planuojamas importuoti elektros energijos kiekis iš kitų valstybių i -tąją valandą;

$PE_{(i)}$ – Planuojamas eksportuoti elektros energijos kiekis iš kitų valstybių i -tąją valandą;

$PiB_{(i)}$ – Nupirkta elektros biržoje elektros energijos kiekis i -tąją valandą;

$PaB_{(i)}$ – Parduota elektros biržoje elektros energijos kiekis i -tąją valandą;

$PiD_{(i)}$ – Nupirkta elektros energijos kiekis dvišalėmis sutartimis i -tąją valandą;

$PaD_{(i)}$ – Parduota elektros energijos kiekis dvišalėmis sutartimis i -tąją valandą.

3.4. BRP, nevykdančio Ekspeditoriaus ir PSS funkcijų, rengiamame Balanso grafike kiekvienai valandai 0,001 MWh (vienos tūkstantosios megavatvalandės) tikslumu, nebent nurodyta kitaip, nurodoma:

3.4.1. Suminis Gamybos balanso elektros energijos gamybos planas;

3.4.2. Suminis Vartojimo balanso elektros energijos vartojimo planas;

3.4.3. Elektros biržoje pirktos ir/arba parduotos elektros energijos kiekiai tarp BRP ir PSS 0,1 MWh (vienos dešimtosios megavatvalandės) tikslumu;

3.4.4. Dvišalėmis sutartimis, sudarytomis su kitais BRP, nevykdančiais Ekspeditoriaus ir PSS funkcijų, pirktos ir/arba parduotos elektros energijos kiekiai;

3.4.5. Iš kitų valstybių tiekiamos į Lietuvą ir iš Lietuvos tiekiamos į kitas valstybes elektros energijos kiekiai salduoti pagal kiekvieną tiekėją;

3.4.6. Elektros energijos gamybos grafikai 10 MW ir didesnės instaliuotos galios gamybos šaltiniuose, atskirai nurodant kiekvieno gamintojo (generatoriaus) rodiklius (nuostata taikytina iki 2021 m. sausio 1 d.);

3.4.7. Elektros energijos gamybos grafikai 0,25 MW ir didesnės instaliuotos galios gamybos šaltiniuose, atskirai nurodant kiekvieno gamintojo (generatoriaus) rodiklius (nuostata taikytina nuo 2021 m. sausio 1 d.);

3.4.8. Suminis elektros energijos gamybos grafikas mažesnės nei 10 MW instaliuotos galios šaltiniuose (nuostata taikytina iki 2021 m. sausio 1 d.).

3.4.9. Suminis elektros energijos gamybos grafikas mažesnės nei 0,25 MW instaliuotos galios šaltiniuose (nuostata taikytina nuo 2021 m. sausio 1 d.).

3.5. BRP, vykdančio PSS funkcijas, rengiamame Balanso grafike kiekvienai valandai 0,1 MWh (vienos dešimtosios megavatvalandės) tikslumu nurodoma:

3.5.1. Suminis elektros biržoje pirktos ir/ar parduotos elektros energijos kiekis;

3.5.2. Elektros biržoje pirktos ir/arba parduotos elektros energijos kiekiai tarp PSS ir Ekspeditoriaus;

- 3.5.3. Elektros biržoje pirktos ir/arba parduotos elektros energijos kiekiai tarp PSS ir kiekvieno BRP.
- 3.6. BRP, vykdančio Ekspeditoriaus funkciją, rengiamame Balanso grafike kiekvienai valandai 0,1 MWh (vienos dešimtosios megavatvalandės) tikslumu nurodoma:
 - 3.6.1. Elektros biržoje pirktos ir/arba parduotos elektros energijos kiekiai su PSS ar kitais Ekspeditoriais;
 - 3.6.2. Elektros biržoje pirktos ir/arba parduotos elektros energijos kiekiai tarp Lietuvos ir kitų prekybos zonų pagal kiekvieną prekybos zoną.

4. BALANSO GRAFIKŲ TEIKIMO BŪDAI

- 4.1. BRP Balanso grafikus teikia PSO per PSO informacinę sistemą „Statera“ (toliau – Sistema) arba naudojantis žiniatinklio paslauga (angl. web service) pagal nustatytus PSO reikalavimus.
- 4.2. PSO Sistemos grafinė sąsaja pasiekama per nuotolinę prieigą vadovaujantis PSO nustatytais reikalavimais.
- 4.3. PSO suteikia BRP įgaliotiems asmenims prisijungimus prie Sistemos.
- 4.4. PSO nedelsiant informuoja BRP apie Sistemos sutrikimus ir nurodo:
 - 4.4.1. Terminą, kada planuojama atstatyti Sistemos funkcionalumą;
 - 4.4.2. Informacijos teikimo terminus (jei terminai keičiami).
- 4.5. Gavus PSO pranešimą apie Sistemos sutrikimus, BRP Balanso grafikus teikia elektroniniu paštu.
- 4.6. BRP, teikiant Balanso grafiką elektroniniu paštu, PSO neatsako už informacijos negavimą, informacijos vėlavimą ar trečiųjų šalių informacijos perėmimą/falsifikavimą.
- 4.7. Balanso grafikas laikomas pateiktu PSO, kuomet PSO gavo Balanso grafiką Sistemoje arba (Reglamento 4.5 nurodytu atveju) elektroniniu paštu.

5. DVI DIENOS PRIEŠ (D-2) BALANSO GRAFIKO PLANAVIMAS

- 5.1. Dvi dienos prieš Balanso grafiko planavime BRP, nevykdantis Ekspeditoriaus ir PSS funkcijų, turintis savo Balanso struktūroje elektros energijos tiekimą tarp Lietuvos ir kitų valstybių, turi pateikti Reglamento 3.4.5 informaciją apie iš kitų valstybių į Lietuvą ir iš Lietuvos į kitas valstybes tiekiamus elektros energijos kiekius pagal kryptis: Rusija, Kaliningradas ir Baltarusija.
- 5.2. BRP, nevykdantis Ekspeditoriaus ir PSS funkcijų, dvi dienos prieš Balanso grafiką turi pateikti kiekvienai valandai, ne vėliau kaip dvi dienos iki elektros energijos vartojimo ir gamybos dienos, 14:00 val. Taip pateikto dvi dienos prieš Balanso grafiko duomenys nėra vertinami Balansavimo energijos kiekiams nustatyti. BRP nepateikus dvi dienos prieš Balanso grafiko, PSO vienašališkai nustato tarpvalstybinius srautus, remdamasis kitos valstybės operatoriaus pateiktais duomenimis.

- 5.3. BRP, nevykdančio Ekspeditoriaus ir PSS funkcijų, tiekimo su kitomis valstybėmis balanso planai yra tikrinami su tos valstybės perdavimo sistemos operatoriumi. Tikrinimo metu nustačius neatitikimus tarp BRP pateiktų duomenų bei kitos valstybės operatoriaus pateiktų duomenų, PSO informuoja BRP bei kitos valstybės operatorių apie neatitikimus.
- 5.4. BRP, nevykdantis Ekspeditoriaus ir PSS funkcijų ir nevykdantis elektros energijos tiekimo su kitomis valstybėmis, turi teisę pateikti dvi dienos prieš Balanso grafiką kiekvienai valandai, ne vėliau kaip dvi dienos iki elektros energijos vartojimo ir gamybos dienos, 14:00 val. Taip pateikto dvi dienos prieš Balanso grafiko duomenys nėra vertinami Balansavimo energijos kiekiams nustatyti.

6. BRP, NEVYKLANČIO EKSPEDITORIAUS IR PSS FUNKCIJŲ, KITOS PAROS (D-1) BALANSO GRAFIKO PLANAVIMAS

- 6.1. BRP, nevykdantis Ekspeditoriaus ir PSS funkcijų bei turintis savo Balanso struktūroje elektros energijos tiekimą tarp Lietuvos ir kitų valstybių pagal kryptis (Rusija, Baltarusija, Kaliningradas), turi pateikti pirminį kitos paros Balanso grafiką PSO ne vėliau kaip iki dienos, einančios prieš atitinkamą elektros energijos vartojimo ir gamybos dieną 9:00 val., nuroydamas informaciją apie iš kitų valstybių į Lietuvą ir iš Lietuvos į kitas valstybes tiekiamus elektros energijos kiekius. BRP tiekimo su kitomis valstybėmis balanso planai yra tikrinami su tos valstybės operatoriumi. Nustačius neatitikimų tarp kitos valstybės operatoriaus ir BRP pateiktų duomenų PSO informuoja BRP apie neatitikimus. BRP neištaisius Balanso grafiko, PSO nustato energijos srautus pagal kitos valstybės operatoriaus pateiktus duomenis, ir neviršija PSO nustatytų tarpzoninių pralaidumų prekybai.
- 6.2. Kitos paros Balanso grafiko planavime BRP, nevykdanti Ekspeditoriaus ir PSS funkcijų turi pateikti visą Reglamento 3.4 punkte nurodytą informaciją.
- 6.3. BRP, nevykdantis Ekspeditoriaus ir PSS funkcijų, galutinį kitos paros Balanso grafiką kiekvienai valandai pateikia PSO ne vėliau kaip iki dienos, einančios prieš atitinkamą elektros energijos vartojimo ir gamybos dieną, 14:30 val.
- 6.4. PSO turi teisę pareikalauti BRP, nevykdančios Ekspeditoriaus ir PSS funkcijų, patikslinti ar kitaip pakoreguoti pateiktą Balanso grafiką, atsižvelgiant į pateiktų duomenų netikslumus:
- 6.4.1. Balanso grafikas yra pateiktas nesuderintu formatu;
 - 6.4.2. Balanso grafikas yra nesubalansuotas. Pirktas elektros energijos kiekis elektros biržoje ir pagal dvišales sutartis minus parduotas elektros energijos kiekis elektros biržoje ir pagal dvišales sutartis nelygus planiniam elektros energijos suvartojimui minus planinei elektros energijos gamybai;
 - 6.4.3. Informacija pagal Reglamento 3.4.3 punktą (prekyba elektros biržoje) nesutampa su PSS pateiktais prekybos elektros biržoje kiekiais;
 - 6.4.4. Informacija pagal Reglamento 3.4.4 punktą (prekyba pagal dvišales sutartis) nesutampa su kito BRP, nevykdančio Ekspeditoriaus ir PSS funkcijų, pateikta dvišalių sutarčių informacija;
 - 6.4.5. Informacija pagal Reglamento 3.4.5 punktą (tiekimas su kitomis valstybėmis) nesutampa su tos valstybės operatoriaus pateikta informacija ar informacija pateikta pagal Reglamento 3.4.3 punktą (prekyba elektros biržoje);

- 6.4.6. Informacija pagal Reglamento 3.4.6 punktą neatitinka techninių generuojančių įrenginių charakteristikų taip pat įvertinant atjungimų grafikus, kurie sudaromi vadovaujantis Dispečerinio elektros energetikos sistemos valdymo nuostatais.
- 6.5. Balanso grafikas laikomas sudarytu ir galioja tik suderintas su PSO ir jo patvirtintas. PSO informuoja BRP, nevykdančia Ekspeditoriaus ir PSS funkcijų, apie patvirtintą kitos paros Balanso grafiką ne vėliau kaip iki dienos, einančios prieš atitinkamą elektros energijos vartojimo ir gamybos dieną, 15:00 val.
- 6.6. BRP, nevykdančiai Ekspeditoriaus ir PSS funkcijų, nepateikus dienos prieš Balanso grafiko arba neištaičius netikslumų, nurodytų Reglamento 6.4 punkte, PSO nustato ir patvirtina Balanso grafiką ne vėliau kaip iki dienos, einančios prieš atitinkamą elektros energijos vartojimo ir gamybos dieną, 15:30 val. šia tvarka:
- 6.6.1. Jei dvišalių sutarčių informacija nesutampa su kito BRP, nevykdančios Ekspeditoriaus ir PSS funkcijų, pateikta dvišalių sutarčių informacija, nustatoma mažesnioji reikšmė;
- 6.6.2. Jei prekybos kitos paros elektros biržoje informacija nesutampa su PSS pateiktais prekybos kiekiais, kitos paros Balanso grafikas nustatomas pagal informaciją gautą iš PSS;
- 6.6.3. Kitų netikslumų atvejais, Balanso grafikas nustatomas remiantis praėjusios dienos patvirtintu kitos paros Balanso grafiku proporcingai keičiant BRP.
- 6.7. Kitos paros Balanso grafiko teikimo terminai nurodyti Reglamento 6.3, 6.5, 6.6 punktuose gali būti nukelti atsižvelgiant į technines kliūtis ar dėl PEERO prekybos elektros biržoje rezultatų paskelbimo vėlavimo. Tokiu atveju PSO informuoja BRP, nevykdančią Ekspeditoriaus ir PSS funkcijų, apie informacijos teikimo terminų nukėlimą per Sistemą ar elektroniniu paštu.

7. BRP, VYK DANČIOS PSS FUNKCIJAS, KITOS PAROS (D-1) BALANSO GRAFIKO PLANAVIMAS

- 7.1. BRP, vykdančiai PSS funkcijas, turi pateikti kitos paros Balanso grafiką iki dienos, einančios prieš atitinkamą elektros energijos vartojimo ir gamybos dieną, kaip įmanoma anksčiau, tačiau ne vėliau nei 15:00 val. su visa Reglamento 3.5 punkte nurodyta informacija.
- 7.2. PSO turi teisę pareikalauti BRP, vykdančios PSS funkcijas, patikslinti ar kitaip pakoreguoti pateiktą kitos paros Balanso grafiką, atsižvelgiant į pateiktų duomenų netikslumus:
- 7.2.1. Balanso grafikas yra pateiktas nesuderintu formatu;
- 7.2.2. Balanso grafikas yra nesubalansuotas. Elektros biržoje pirktas suminis kiekis iš kitų BRP nelygus elektros biržoje parduotam suminiam kiekiui kitiems BRP;
- 7.2.3. Elektros biržoje pirktos ir/arba parduotos elektros energijos kiekiai tarp PSS ir Ekspeditoriaus nesutampa su Ekspeditoriaus pateikta informacija.
- 7.3. BRP, vykdančiai PSS funkcijas, neištaičius klaidų, nurodytų Reglamento 7.2.3 punkte, PSO vienašališkai nustato ir patvirtina kitos paros Balanso grafiką, kuriame:
- 7.3.1. Elektros biržoje pirktos ir/arba parduotos elektros energijos kiekiams tarp PSS ir Ekspeditoriaus nesutapus, PSS reikšmės nustatomos jas prilyginant Ekspeditoriaus pateiktoms reikšmėms.

- 7.4. Balanso grafikas laikomas sudarytu ir galioja tik suderintas su PSO ir jo patvirtintas, išsiuntus PSS prekybos kiekių, sutikrintų su biržos dalyvių bei Ekspeditoriaus prekybos kiekiais, pranešimą, bei Ekspeditoriaus prekybos kiekių, sutikrintų su PSS prekybos kiekių, pranešimą. PSO informuoja PSS apie patvirtintą kitos paros Balanso grafiką ne vėliau kaip iki dienos, einančios prieš atitinkamą elektros energijos vartojimo ir gamybos dieną, 16:00 val.
- 7.5. BRP, vykdančiai PSS funkcijas, nepateikus laiku kitos paros Balanso grafiko, Balanso grafikas nustatomas vadovaujantis pralaidumo skaičiavimo regiono perdavimo sistemos operatorių parengta Pakaitinių procedūrų nustatymo metodika, parengta įgyvendinant 2015 m. liepos 24 d. Komisijos reglamento (ES) 2015/1222, kuriuo nustatomos pralaidumo paskirstymo ir perkrovos valdymo gairės, 44 straipsnį.

8. BRP, VYKLANČIOS EKSPEDITORIAUS FUNKCIJAS, KITOS PAROS (D-1) BALANSO GRAFIKO PLANAVIMAS

- 8.1. BRP, vykdančios Ekspeditoriaus funkcijas, turi pateikti kitos paros Balanso energijos grafiką iki dienos, einančios prieš atitinkamą elektros energijos vartojimo ir gamybos dieną, kaip įmanoma anksčiau, tačiau ne vėliau nei 15:00 val. su visa Reglamento 3.6 punkte nurodyta informacija.
- 8.2. PSO turi teisę pareikalauti BRP, vykdančios Ekspeditoriaus funkcijas, patikslinti ar kitaip pakoreguoti pateiktą kitos paros Balanso grafiką, atsižvelgiant į pateiktų duomenų netikslumus:
- 8.2.1. Balanso grafikas yra pateiktas nesuderintu formatu;
- 8.2.2. Balanso grafikas yra nesubalansuotas. Elektros biržoje pirktas suminis elektros energijos kiekis iš PSS ir pirktas iš kitų prekybos zonų nelygus elektros biržoje parduotam suminiam elektros energijos kiekiui PSS, Ekspeditoriams ir parduotam kitoms prekybos zonoms;
- 8.2.3. Elektros biržoje pirktos ir/arba parduotos elektros energijos kiekiai tarp PSS ir Ekspeditoriaus nesutampa su PSS pateikta informacija;
- 8.2.4. Informacija Reglamento 3.6.2 punkte (prekyba su kitomis prekybos zonomis) nesutampa su kitų valstybių operatorių pateikta informacija.
- 8.3. BRP, vykdančiai Ekspeditoriaus funkcijas, neištaisius klaidų, nurodytų Reglamento 8.2.2, 8.2.3 ir 8.2.4 punktuose, PSO vienašališkai nustato ir patvirtina kitos paros Balanso grafiką, kuriame:
- 8.3.1. Elektros biržoje pirktos ir/arba parduotos elektros energijos kiekiai nesutampa tarp PSS ir Ekspeditoriaus, PSS reikšmės nustatomos jas prilyginant Ekspeditoriaus pateiktoms reikšmėms.
- 8.3.2. Elektros energijos prekybos kiekiai su kitomis prekybos zonomis yra lyginami su kitų PSO pateiktomis reikšmėmis ir nustatomi pagal mažiausią reikšmę, jei suprekiauti kiekiai yra ta pačia kryptimi. Jei nesutampantys prekybos kiekiai yra skirtingomis kryptimis, nustatoma „0“ reikšmė.
- 8.4. Kitos paros Balanso grafikas laikomas sudarytu ir galioja tik suderintas su PSO ir jo patvirtintas, išsiuntus Ekspeditoriui prekybos kiekių, sutikrintų su kitų PSO atsiųstomis reikšmėmis, pranešimą. PSO informuoja BRP apie patvirtintą kitos paros Balanso grafiką ne vėliau kaip iki dienos, einančios prieš atitinkamą elektros energijos vartojimo ir gamybos dieną, 15:00 val.

- 8.5. BRP, vykdančiai Ekspeditoriaus funkcijas, nepateikus laiku kitos paros Balanso grafiko, Balanso grafikas nustatomas vadovaujantis pralaidumo skaičiavimo regiono perdavimo sistemos operatorių parengta Pakaitinių procedūrų nustatymo metodika, parengta įgyvendinant 2015 m. liepos 24 d. Komisijos reglamento (ES) 2015/1222, kuriuo nustatomos pralaidumo paskirstymo ir perkrovos valdymo gairės, 44 straipsnį.

9. EINAMOSIOS PAROS BALANSO GRAFIKO PLANAVIMAS

- 9.1. BRP turi teisę tikslinti einamosios paros Balanso grafiką elektros energijos vartojimo ir gamybos dienos metu ir pateikti PSO ne vėliau kaip likus 45 (keturiasdešimt penkioms) minutėms iki atitinkamos elektros energijos vartojimo ir gamybos valandos.
- 9.2. PSO informuoja BRP tiekėją apie patvirtintą einamosios paros Balanso grafiką ne vėliau kaip likus 40 (keturiasdešimt) minučių iki atitinkamos elektros energijos vartojimo ir gamybos valandos.
- 9.3. PSO turi teisę pareikalauti BRP, nevykdančiai PSŠ funkcijų, patikslinti ar kitaip pakoreguoti pateiktą Balanso grafiką, atsižvelgiant į Reglamento 6.4, 8.2 punktuose nurodytus reikalavimus.
- 9.4. BRP, nevykdančiai PSŠ ir Ekspeditoriaus funkcijų, nepateikus einamosios paros Balanso grafiko arba neištaisius netikslumų, nurodytų Reglamento 6.4 punkte, PSO vienašališkai nustato ir patvirtina einamosios paros Balanso grafiką ne vėliau kaip likus 40 (keturiasdešimt) minučių iki atitinkamos elektros energijos vartojimo ir gamybos valandos, remiantis paskutiniu patvirtintu BRP Balanso grafiku ir informacija gauta iš PSŠ.
- 9.5. BRP, vykdančiai Ekspeditoriaus funkcijas, nepateikus einamosios paros Balanso grafiko arba neištaisius netikslumų, nurodytų Reglamento 8.2.2 ir 8.2.3 punktuose, PSO vienašališkai nustato ir patvirtina einamosios paros Balanso grafiką ne vėliau kaip likus 40 (keturiasdešimt) minučių iki atitinkamos elektros energijos vartojimo ir gamybos valandos pagal PSŠ pateiktus duomenis.
- 9.6. BRP, vykdančiai Ekspeditoriaus funkcijas, neištaisius klaidų, nurodytų Reglamento 8.2.4 punkte, PSO vienašališkai nustato ir patvirtina einamosios paros Balanso grafiką ne vėliau kaip likus 40 (keturiasdešimt) minučių iki atitinkamos elektros energijos vartojimo ir gamybos valandos ir, kuriame elektros energijos prekybos kiekiai su kitomis prekybos zonomis nustatomi pagal mažiausią reikšmę.
-

**Disbalanso pirkimo–pardavimo sutarties
priedas Nr. 2**

DISBALANSO APSKAITOS TAISYKLĖS

1. Bendrosios nuostatos

- 1.1. Disbalanso apskaitos taisyklių (toliau - Taisyklės) tikslas – nustatyti BRP faktinių elektros energijos kiekių (toliau – Faktiniai kiekiai), Disbalanso kiekių bei Disbalanso kainos nustatymo ir apskaitos tvarką.

2. Faktinių kiekių ir faktinio balanso nustatymas

- 2.1. Faktiniai kiekiai nustatomi pagal Balanso struktūrą BRP priskirtus elektros energijos gamintojų, vartotojų objektus ir tiekimo su kitomis valstybėmis ryšius pagal skirtingus tiekėjus bei nepriklausomus tiekėjus.
- 2.2. Faktinis elektros energijos balansas nustatomas pagal šią formulę:

$$F_{(i)} = FG_{(i)} - FV_{(i)} + FI_{(i)} - FE_{(i)}$$

Kur:

- $F_{(i)}$ – Faktinis elektros energijos balansas i -tąją valandą 0,001 MWh (vienos tūkstantosios megavatvalandės) tikslumu;
- $FG_{(i)}$ – tinklų naudotojų faktiškai į tinklą patiektas elektros energijos kiekis per i -tąją valandą 0,001 MWh (vienos tūkstantosios megavatvalandės) tikslumu;
- $FV_{(i)}$ – tinklų naudotojų faktiškai gautas iš tinklo elektros energijos kiekis per i -tąją valandą 0,001 MWh (vienos tūkstantosios megavatvalandės) tikslumu;
- $FI_{(i)}$ – faktiškai importuotas iš kitų valstybių elektros energijos kiekis per i -tąją valandą 0,001 MWh (vienos tūkstantosios megavatvalandės) tikslumu;
- $FE_{(i)}$ – faktiškai eksportuotas į kitas valstybes elektros energijos kiekis per i -tąją valandą 0,001 MWh (vienos tūkstantosios megavatvalandės) tikslumu.

- 2.3. BRP Balanso struktūroje priskirtų gamintojų ir vartotojų elektros energijos kiekiai FG_i ir FV_i nustatomi Prekybos elektros energija taisyklėse, Elektros energijos tiekimo ir naudojimo taisyklėse ir kituose teisės norminiuose aktuose nustatyta tvarka, ir už kurių pateikimą yra atsakingas tinklų operatorius, prie kurio elektros tinklų yra prijungtas gamintojo ar vartotojo objektas.
- 2.4. BRP faktiškai importuotos ar eksportuotos elektros energijos kiekiai FI_i ir FE_i iš kitų valstybių nustatomi pagal tos valstybės operatoriaus pateiktą elektros energijos tiekimo grafiką. BRP tiekėjo faktiškai importuotos ar eksportuotos elektros energijos kiekiai su Kaliningradu nustatomi pagal BRP suprečiautus elektros energijos kiekius elektros biržoje,

tačiau ne didesnius nei PSO nustatytas tarpsteminis pralaidumas prekybai elektros biržoje su Kaliningradu.

- 2.5. Faktiniai importuotos ir/arba eksportuotos elektros energijos kiekiai, tarpsteminė elektros jungčių galių ribojimo atveju, BRP, vykdančioms elektros energijos importą ir/arba eksportą, nustatomi proporcingai paskirstant ribojamą kiekį jų suprekiutam biržoje elektros energijos kiekiui (jei šalių, su kuriomis vykdoma importo/eksporto veikla, perdavimo sistemos operatoriai negarantuoja fizinio elektros energijos srauto į Lietuvą ar iš Lietuvos per tarpsteminę elektros jungtis).
- 2.6. BRP, kurio vartotojams buvo suteikta nepriklausomo paklausos telkimo paslauga Faktinis balansas FV_i yra nustatomas pagal tinklų operatorių pateiktus pradinės elektros energijos paklausos duomenis.
- 2.7. BRP, kuris suteikė nepriklausomo paklausos telkimo paslaugą, faktiškai patiektas į tinklą elektros energijos kiekis FG_i yra lygus Elektros energijos paklausos pokyčiui.
- 2.8. Faktiniai kiekiai nustatomi pasibaigus Rinkos balanso laikotarpiui per 4 (keturias) darbo dienas. Preliminari faktinių kiekių informacija einamąjį mėnesį skaičiuojama pagal gautą informaciją iš tinklų operatorių.

3. Disbalanso kiekių nustatymas

- 3.1. Disbalanso kiekiai nustatomi iš faktinio elektros energijos balanso atimant elektros energijos planinį balansą, kurio nustatymo tvarka yra aprašyta Sutarties 1 priede, ir pataisa, jei BRP priskirtas rinkos dalyvis prekiaavo balansavimo energija su PSO, pagal šią formulę:

$$DIS_i = F_{(i)} - P_{(i)} - Pa_{(i)}$$

Kur:

DIS_i - Disbalanso kiekis i -tąją valandą;

$F_{(i)}$ – faktinis elektros energijos balansas i -tąją valandą;

$P_{(i)}$ – planinis elektros energijos balansas i -tąją valandą (netaikomas elektros energijos paklausos telkimo atveju);

$Pa_{(i)}$ – Balansavimo energijos pataisa, kuri i -tąją valandą apskaičiuojama pagal šią formulę:

$$Pa_{(i)} = BE_{(i)}^{parduota} - BE_{(i)}^{pirkta}$$

Kur $BE_{(i)}^{pirkta}$ ir $BE_{(i)}^{parduota}$ yra BRP pristirto rinkos dalyvio pirkti arba atitinkamai parduota balansavimo energija iš PSO i -tąją valandą.

- 3.2. Disbalanso kiekis ir visi atskiri jo komponentai yra nustatomi vienos valandos intervalu ir 0,001 MWh (vienos tūkstantosios megavatvalandės) tikslumu.
- 3.3. Jei Disbalanso (DIS_i) yra teigiamas, tuomet PSO nuperka Disbalansą iš BRP.

3.4. Jei Disbalanso (DIS_i) yra neigimas, tuomet PSO parduoda Disbalansą BRP.

4. Disbalanso kainos nustatymas

- 4.1. Disbalanso kaina kiekvienai valandai nustatoma Tarybos Balansavimo energijos kainos reguliavimo tvarkos apraše nustatyta tvarka.
- 4.2. Disbalanso kaina per Rinkos balanso laikotarpį skelbiama viešai ne vėliau kaip per 5 (penkias) darbo dienas pasibaigus Rinkos balanso laikotarpiui.

5. Disbalanso apskaitos duomenys ir aktas

- 5.1. PSO atlieka BRP perkamo ir/ar parduodamo Disbalanso apskaitą ir paruošia Disbalanso aktą. Jei per Rinkos balanso laikotarpį BRP nepirko ir nepardavė Disbalanso, tuomet Disbalanso aktas gali būti neruošiamas.
 - 5.2. PSO akte nurodo suminius Disbalanso kiekius už praėjusį Rinkos balanso laikotarpį ir galutines mokėjimo sumas kartu su Administravimo mokesčiu už pirktą ir parduotą Disbalansą per Rinkos balanso laikotarpį, kuris nustatomas Tarybos Balansavimo energijos kainos reguliavimo tvarkos apraše nustatyta tvarka.
 - 5.3. PSO, pasibaigus Rinkos balanso laikotarpiui, ne vėliau kaip per 5 (penkias) darbo dienas pateikia BRP Disbalanso aktą.
 - 5.4. Šalys, pasibaigus Rinkos balansavimo laikotarpiui, ne vėliau kaip per 7 (septynias) darbo dienas suderina ir patvirtina Disbalanso aktą 5.5 punkte nurodytu būdu.
 - 5.5. PSO ir BRP derina ir tvirtina Disbalanso aktą PSO informacinėje sistemoje.
 - 5.6. BRP, gavęs Disbalanso aktą, turi teisę nesutikti su Disbalanso akte nurodytais kiekiais ir sumomis ir per 2 darbo dienas pateikti pagrįstas pastabas PSO. PSO privalo atsižvelgti į pagrįstas pastabas ir pataisyti Disbalanso apskaitą bei Disbalanso aktą.
 - 5.7. Jei pasibaigus Rinkos balanso laikotarpiui per 7 (septynias) darbo dienas Disbalanso aktas nėra suderintas, ar BRP pateikė nepagrįstas pastabas Disbalanso aktui, tai toks Disbalanso aktas yra vienašališkai patvirtinamas PSO.
 - 5.8. PSO užtikrina BRP prieigą prie turimų Disbalanso apskaitos duomenų kiekvienai valandai per Rinkos balanso laikotarpį, įskaitant gamybos, vartojimo ir faktinius balansus bei Disbalanso kiekius ir kainas.
-

**Disbalanso pirkimo–pardavimo sutarties
priedas Nr. 3**

**UŽ BALANSĄ ATSAKINGOS ŠALIES PRIEVOLIŲ ĮVYKDYMO UŽTIKRINIMO
TVARKOS APRAŠAS**

1. Bendrosios nuostatos

- 1.1. Už balansą atsakingos šalies prievolių įvykdymo tvarkos aprašo (toliau – **Tvarka**) tikslas – nustatyti vieningą prievolių įvykdymo, prekiaujant Disbalansu, užtikrinimo tvarką BRP.
- 1.2. Prievolių įvykdymo užtikrinimo priemonės (toliau – **Garantija**) nurodytos Sutartyje.

2. Garantijos suma ir galiojimas

- 2.1. Sutarties galiojimo laikotarpiu Garantijos suma negali būti mažesnė nei minimali Garantijos suma nurodyta Sutartyje.
- 2.2. Prieš sudarant Sutartį, BRP PSO deklaruoja elektros energijos vartojimo, gamybos arba tiekimo planą (MWh) per mėnesį.
- 2.3. BRP PSO ne vėliau kaip iki Sutarties įsigaliojimo datos pateikia Garantiją, kurios suma ne mažesnė nei suskaičiuota pagal formulę:

*Garantijos suma (EUR) = elektros energijos planas per mėnesį (MWh) *10,
tačiau ne mažesnė kaip minimali Garantijos suma, nurodyta Sutartyje.*

- 2.4. Sutarties galiojimo laikotarpiu kiekvieną savaitę Garantijos suma (**GarantS**) perskaičiuojama pagal formulę ir suapvalinama iki tūkstančių eurų:

GarantS = Smoket – Sgaut + Sprogn + Skola – Ssumoketa, kur

Smoket - BRP mokėtina suma (su PVM) už per pasibaigusį Rinkos balanso laikotarpį nupirktą Disbalansą ir Administravimo mokesťį,

Sgaut - BRP gautina suma (su PVM) už per pasibaigusį Rinkos balanso laikotarpį parduotą Disbalansą,

Sprogn – BRP prognozuojama mokėtina suma (su PVM) už Disbalansą ir Administravimo mokesťį per laikotarpį nuo pasibaigusio Rinkos balanso laikotarpio iki Garantijos perskaičiavimo dienos, suskaičiuota naudojant atitinkamo mėnesio preliminarias Disbalanso kainas bei PSO žinomus faktinius arba prognozuojamus BRP vartojimo ir/ar gamybos kiekius, suskaičiuotus atsižvelgiant į vėliausios savaitės žinomus faktinius kiekius bei Balanso struktūros ir vartojimo pokyčius ir paskutinės skaičiavimo periodo savaitės mokėtiną sumą padauginus iš dviejų.

Skola – BRP pradelstas pasibaigusio Rinkos balanso laikotarpio mokėjimas,

Ssumoketa - BRP per einamąjį mėnesį sumokėta suma už per pasibaigusį Rinkos balanso laikotarpį nupirktą Disbalansą ir Administravimo mokestį.

- 2.5. Einamojo mėnesio pradžioje, iki bus suskaičiuotos pasibaigusio Rinkos balanso laikotarpio mokėtinos ir gautinos sumos, BRP prognozuojamos mokėtinos sumos (Sprogn) skaičiavimo laikotarpis apima pasibaigusį Rinkos balanso laikotarpį bei einamojo mėnesio laikotarpį iki Garantijos perskaičiavimo dienos, o Smoket ir Sgaut sumos prilyginamos nuliui.
- 2.6. Jei BRP galiojančios Garantijos suma yra didesnė už perskaičiuotą Garantijos sumą, BRP turi teisę prašyti PSO grąžinti piniginių užstato skirtumą arba atitinkamai sumažinti Banko garantijos dydį Tvarkos 4 punkte nustatyta tvarka.
- 2.7. Garantija turi galioti per visą Sutarties galiojimo laikotarpį, įskaitant visus Sutarties pratęsimus, ir ne trumpiau kaip 2 (du) mėnesius po Sutarties galiojimo pabaigos datos.

3. Garantijos padidinimas

- 3.1. Jei BRP pateiktos Garantijos suma yra mažesnė už PSO perskaičiuotą Garantijos sumą daugiau kaip 10 proc., BRP privalo padidinti Garantijos sumą šia tvarka:
 - 3.1.1. PSO elektroniniu paštu informuoja BRP apie trūkstamą Garantijos sumą;
 - 3.1.2. Jei BRP nesutinka su reikalaujama Garantijos padidiniu, jis nedelsiant, tačiau ne vėliau kaip per 2 (dvi) darbo dienas, turi PSO elektroniniu paštu pateikti pagrįstus argumentus, įrodančius prognozės netikslumą, ir tikslesnius vartojimo duomenis Garantijos perskaičiavimui. PSO, atsižvelgdamas į pateiktus argumentus, gali perskaičiuoti Garantijos sumą ir ne vėliau kaip per 2 (dvi) darbo dienas nuo argumentų pateikimo elektroniniu paštu informuoti BRP apie perskaičiuotą Garantijos sumą;
 - 3.1.3. BRP turi padidinti pateiktos Garantijos sumą arba avansu sumokėti (apmokėti sąskaitą) trūkstamą sumą ne vėliau kaip per 5 (penkias) darbo dienas nuo Tvarkos 3.1.1 punkte nurodyto PSO pranešimo pateikimo dienos;
 - 3.1.4. BRP, padidinęs Garantijos sumą, PSO Sutartyje nurodytais kontaktinių asmenų elektroninio pašto adresais nedelsiant pateikia Garantijos padidinimą patvirtinančių dokumentų kopijas.

4. Garantijos grąžinimas

- 4.1. Pasibaigus Rinkos balanso laikotarpiui ir suskaičiuavus faktiškai nupirktus bei parduotus Disbalanso kiekius, BRP turi teisę, ne vėliau kaip per 10 (dešimt) kalendorinių dienų, kreiptis į PSO dėl piniginių užstato skirtumo grąžinimo arba dalinio ar viso einamojo mokėjimo užskaitymo, jei galiojanti Garantijos suma yra didesnė už perskaičiuotą Garantijos sumą arba pateikti atitinkamai sumažintą Banko garantiją.
- 4.2. PSO, BRP, ne vėliau kaip iki paskutinės mėnesio darbo dienos grąžina BRP prašyme nurodytą sumą pavedimu į BRP nurodytą sąskaitą arba įskaito šią sumą kaip einamąjį mokėjimą.
- 4.3. Dėl bet kokių priežasčių pasibaigus Sutarties galiojimui per 3 (tris) mėnesius nuo Sutarties galiojimo pabaigos datos, tačiau bet kuriuo atveju ne anksčiau nei BRP įvykdys visus

mokėjimų įsipareigojimus, PSO BRP grąžina Banko garantiją ir/arba į BRP nurodytą banko sąskaitą perveda nepanaudotą piniginių užstatų dalį.

5. Prievolių įgyvendinimas

- 5.1. BRP laiku nepateikus pakankamo dydžio Garantijos, PSO Sutartyje nustatyta tvarka praneša BRP tiekėjui apie Sutarties pažeidimą bei numatomą Sutarties nutraukimą. Garantija turi būti pateikta ne vėliau kaip 5 (penkios) darbo dienos po Sutarties sudarymo datos.
 - 5.2. PSO gali nereikalauti Garantijos, jei BRP pagal kitus sandorius, sudarytus su PSO, yra prisiėmęs įsipareigojimus dėl prekių pardavimo, tiekimo, paslaugų teikimo ir / ar darbų vykdymo, kai tokių įsipareigojimų vertė yra ne mažesnė nei šios tvarkos 2 dalyje nustatyta tvarka apskaičiuota Garantijos suma.
-

**Disbalanso pirkimo–pardavimo sutarties
priedas Nr. 4**

ĮGALIOTŲ ASMENŲ SĄRAŠAS

Perdavimo sistemos operatoriaus įgalioti asmenys

[...]

Už balansą atsakingos šalies įgalioti asmenys

[...]

LITGRID AB

STANDARTINIŲ BALANSAVIMO PASLAUGŲ IR DISBALANSO PIRKIMO–PARDAVIMO SUTARČIŲ PROJEKTO

DERINIMO PAŽYMA

2020 m. lapkričio 19 d.

Eil. Nr.	Bendrovė	Bendrovės komentaras	Siūlomas pakeitimas	Litgrid AB komentaras
1.	Valstybinė energetikos reguliavimo taryba	<p>1. Atsižvelgiant į tai, kad Sutartyje antrinio avarinio rezervo kainos ribą siūloma taikyti visiems antrinio avarinio galios rezervo balansavimo paslaugą teikiantiems rinkos dalyviams, tarp kurių yra įmonių, kurių kainos yra nereguliuojamos, Taryba norėtų atkreipti dėmesį, kad, vadovaujantis Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymo 67 straipsnio 1 dalies nuostatomis kainos ribojimas negali būti taikoma nereguliuojamoms įmonėms, išskyrus atvejus, kai Taryba, vadovaudamasi Elektros energijos rinkos tyrimo taisyklėmis, ištyrusi rinką nustato, kad toks gamintojas ar nepriklausomas tiekėjas turi didelę įtaką rinkoje ir dėl veiksmingos konkurencijos trūkumo gali taikyti pernelyg dideles kainas arba naudoti kainų spaudimą, tuo darydamas žalą rinkos dalyviams.</p> <p>Norėtume pastebėti ir tai, kad pagal 2019 m. birželio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2019/944 dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2012/27/ES (toliau – CEP Direktyva) 59 straipsnio 1 dalies b punktą, reguliavimo institucija turi atlikti elektros energijos rinkų veikimo tyrimą ir nuspręsti, kokių reikia imtis būtinų ir proporcingų priemonių veiksmingai konkurencijai skatinti bei tinkamam rinkos veikimui užtikrinti, bei nustatyti šias priemones. Kai tinkama, reguliavimo institucija, atlikdama su konkurencijos teise susijusį tyrimą, taip pat turi įgaliojimus bendradarbiauti su nacionaline konkurencijos institucija ir finansų rinkų reguliavimo institucijomis arba Europos Komisija. Taip pat Elektros energetikos įstatymo (toliau – EEĮ) 65 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad Taryba atlieka elektros</p>	<p>„2.2.4. Balansavimo pajėgumo paslaugos kaina EUR/MW per val. (eurai už megavatą per valandą) 0,01 EUR/MW (vieno euro cento už megavatvalandę) tikslumu. Balansavimo pajėgumų paslaugos kaina rinkos dalyviams, kurių kainos yra reguliuojamos Elektros energetikos įstatyme nustatyta tvarka negali viršyti Tarybos nustatytos viršutinės kainos ribos antrinio avarinio rezervo užtikrinimui, kurį PSO skelbia viešai savo interneto svetainėje. Nereguliuojamiems rinkos dalyviais balansavimo pajėgumo paslaugos kaina EUR/MW per val. nustatoma aukciono būdu“.</p>	<p>Atsižvelgta. Nauja 2.2.4 punkto redakcija: „2.2.4. Balansavimo pajėgumo paslaugos kaina EUR/MW per val. (eurai už megavatą per valandą) 0,01 EUR/MW (vieno euro cento už megavatvalandę) tikslumu. Balansavimo pajėgumų paslaugos kaina rinkos dalyviams, kurių kainos yra reguliuojamos Elektros energetikos įstatyme nustatyta tvarka negali viršyti Tarybos nustatytos viršutinės kainos ribos antrinio avarinio rezervo užtikrinimui, kurį PSO skelbia viešai savo interneto svetainėje.“</p>

Eil. Nr.	Bendrovė	Bendrovės komentaras	Siūlomas pakeitimas	Litgrid AB komentaras
		<p>energijos gamybos ir nepriklausomo tiekimo rinkos tyrimus, taip pat 67 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad gali būti reguliuojamos tik didelę įtaką turinčių gamintojų ir nepriklausomų tiekėjų parduodamos elektros energijos ir rezervinės galios kainos. Šiuo metu, pagal atliktą rinkos tyrimą dėl Elektros energijos rezervinės galios paslaugų rinkų ir Elektros energijos rezervinės galios paslaugų rinkų tyrimo ataskaitą, patvirtintą Tarybos 2019 m. sausio 8 d. nutarimu Nr. O3E-41 „Dėl elektros energijos rezervinės galios paslaugų rinkų tyrimo rezultatų“, minėtosios veiklos kainos gali būti reguliuojamos tik AB „Ignitis gamyba“ valdomai Kruonio hidroakumuliacinei elektrinei.</p>		
2.		<p>Taip pat Taryba norėtų atkreipti dėmesį į Sutartyje siūlomą įtvirtinti 2.2. papunktį, kuriuo numatomas privalomas pasiūlymų pateikimas, ir pateikti bendrą klausimą dėl 2.2. papunktyje įtvirtintų nuostatų, t. y. kokiais kriterijais (techniniai, ekonominiai ir pan.) remiantis bus nustatoma, ar gamintojai vykdo reikalavimą dėl privalomo pasiūlymų pateikimo prieinama rezervinės galios apimtimi.</p>		<p>Paiškinimas Balansavimo paslaugų teikėjo prievolė teikti balansavimo pajėgumų pasiūlymus visa prieinama rezervinės galios apimtimi bus vertinama, pagal PSO turimą informaciją:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Maksimalus Balansavimo pajėgumų kiekis bus nustatomas parengties tvirtinimo protokole, kaip tai nurodyta Sutarties priedo nr.1 punkte 2.2.3. 2. Prieinamos galios sumažėjimo informaciją Gamintojas pateikia PSO teikdamas operatyvinę paraišką vadovaujantis Elektros energetikos sistemos Dispečerinio valdymo nuostatais.
3.		<p>Taryba norėtų atkreipti dėmesį į Sutarties 8.3.1. papunkčio</p>		<p>Paiškinimas</p>

Eil. Nr.	Bendrovė	Bendrovės komentaras	Siūlomas pakeitimas	Litgrid AB komentaras
		<p>nuostatas: „Teikti Balansavimo pasiūlymus, nurodytus Sutarties 5 dalyje visai disponuojamai galiai, kuri gali būti panaudojama Balansavimo paslaugoms, keičiant gamybos ar vartojimą režimą bei Balansavimo pajėgumams, kuriuos PSO užsakė Sutarties 4 dalyje nustatyta tvarka“. Šio papunkčio nuostata taip pat turi nuorodą į 4.2. papunktį, kuris apibrėžia: „BPT turi teisę teikti Balansavimo pajėgumų paslaugą PSO tik turint galiojantį parengties tvirtinimo protokolą“. Vadovaudamasi Elektros energijos kainos ir rezervinės galios užtikrinimo paslaugų kainų nustatymo metodika, patvirtinta Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos 2012 m. rugsėjo 14 d. nutarimu Nr. O3-229 „Dėl Elektros energijos kainos ir rezervinės galios užtikrinimo paslaugų kainų nustatymo metodikos patvirtinimo“, Taryba, nustatydamą antrinio avarinio galios rezervo kainos viršutinę ribą kainą nustato atskiro ūkio subjekto galiai, o ne atskiro įrenginio galiai, pvz. kaina nustatoma Kruonio hidroakumuliacinei elektrinei, bet ne atskiriems Kruonio elektrinės įrenginiams, kadangi pats gamintojams priima sprendimus su kokiais įrenginiais teikti paslaugą. Dėl šios priežasties, Taryba norėtų akcentuoti, kad paslauga ir pagal Sutartį turėtų būti užsakoma galiai, o ne konkrečiam įrenginiui.</p>		<p>Patvirtiname, jog PSO užsako balansavimo pajėgumo paslaugą iš Balansavimo paslaugų tiekėjo, kuri matuojama galios vienetais MW (megavatais) už kainą EUR/MW per valandą (Eurais už megavatą per valandą).</p>
4.		<p>4. Tarybai, nagrinėjant Sutarties sąlygas, iškilo klausimas, ar Bendrovė yra numačiusi, kaip būtų atrenkami aukciono laimėtojai, jeigu galios pasiūla aukcione už tą pačią kainą būtų didesnė nei PSO reikalingas nupirkti galios kiekis. Atsižvelgdama į iškilusį klausimą, Taryba prašo pateikti atsakymą į minėtąjį klausimą ir patikslinti Sutartį, argumentuojant minėtąjį pasirinkimą.</p>		<p>Atsižvelgta. Nauja Sutarties priedo nr. 1 punkto 3.1.1 redakcija: 3.1.1. PSO užsako tuos Balansavimo pajėgumus, kurių suminė Balansavimo pajėgumų paslaugos kaina yra mažiausia. Balansavimo pajėgumų pasiūlymai su vienoda kaina užsakomi proporcingai pateiktų pasiūlymų galioms.</p>

Eil. Nr.	Bendrovė	Bendrovės komentaras	Siūlomas pakeitimas	Litgrid AB komentaras
5.	AB „IGNITIS GAMYBA“	<p>Valstybinė energetikos reguliavimo taryba (toliau – VERT) praktikoje taiko „proporcinį“ antrinio aktyviosios galios rezervo sąnaudų kompensavimo modelį, kuriuo remiantis Bendrovei, kaip reguliuojamam rezervinės galios paslaugų teikėjui, šiuo metu nėra kompensuojamos visos būtinosios su šios paslaugos teikimu susijusios sąnaudos. Tokiu būdu Bendrovė šiuo metu neturi užtikrinimo, kad tuo atveju, jeigu bus užsakoma ne visa Kruonio hidroakumuliacinės elektrinės (toliau – KHAE) įrenginio / įrenginių galia, Bendrovei bus pilnai kompensuotos visos su įrenginio / įrenginių, teikiančių antrinio aktyviosios galios rezervo paslaugas, išlaidoms susijusios būtinosios sąnaudos (nors apskaičiuojant šios paslaugos kainos viršutinę ribą potencialiai bus daroma prielaida, kad šią paslaugą Bendrovės įrenginiai teiks maksimalia apimtimi).</p> <p>Atitinkamai, Bendrovės vertinimu, yra racionalu pakeisti Sutarties sąlygas, numatant vieną iš dviejų galimų šią problemą sprendžiančių alternatyvų: i) rinkos dalyviai neturėtų pareigos teikti pajėgumo paslaugos pasiūlymų visa prieinama rezervinės galios apimtimi ir tokiu būdu galėtų pasirinkti, ar įmonei labiau apsimoka dalyvauti balansavimo pajėgumų, ar elektros energijos gamybos rinkoje; ii) rinkos dalyviai turėtų teisę teikti „viskas arba nieko“ (angl. „all or nothing“) tipo balansavimo pajėgumų pasiūlymus, kurie užtikrintų, jog PSO neužsakinės įrenginio/įrenginių galios ne pilna jų apimtimi, jeigu jų likutinės galios panaudojimą kitoje veikloje riboja techninės ir ekonominės aplinkybės.</p> <p>Taip pat atkreipiame dėmesį, jog šiuo punktu nustatomas reikalavimas gali būti nesuderinamas su BPT turimų įrenginių techninėmis charakteristikomis, t. y. dėl disponuojamų įrenginių minimalios ir/ar maksimalios techniškai prieinamos galios BPT</p>	<p>2.2. BPT, turintis galiojantį parengties tvirtinimo protokolą, gali privalo pateikti PSO Balansavimo pajėgumo paslaugos pasiūlymus kiekvienai Aukciono prekybos periodo valandai, jei yra galimybė įvykdyti 4.3. punkto reikalavimus, nepertraukiamai teikti paslaugą 12 val. visa prieinama rezervinės galios apimtimi, tačiau neviršyti PSO nustatytą Balansavimo pajėgumų apimtį. Pasiūlymo pateikimo formato techniniai reikalavimai yra skelbiami viešai PSO internetinėje svetainėje. Balansavimo pajėgumų pasiūlyme nurodoma ši informacija:</p>	<p>Atsižvelgta iš dalies.</p> <p>1. Gamintojas, neteikdamas balansavimo pasiūlymų visa prieinama galia, tiesiogiai įtakoja nepakankamus balansavimo pajėgumus Lietuvos EES, dėl ko būtų ribojami tarpzoniniai pralaidumai (NordBalt, LitPol Link) ir didėtų kaina rinkoje.</p> <p>2. Aukciono sąlygos neturi sukurti diena prieš rinkos kainų manipuliavimo galimybių ir užtikrinti reikiamas rezervines galias sistemoje. Laisvų galių neteikimas į rinką gali būti vertinamas kaip 2011 m. spalio 25 d. reglamento Nr. 1227/2011 dėl didmeninės elektros rinkos vientisumo ir skaidrumo pažeidimas.</p> <p>Nauja Sutarties priedo Nr.1 punkto 2.2 redakcija:</p> <p>„2.2 BPT, turintis galiojantį parengties tvirtinimo protokolą, privalo pateikti PSO Balansavimo pajėgumo paslaugos pasiūlymus kiekvienai Aukciono prekybos periodo valandai visa prieinama rezervinės galios apimtimi, tačiau neviršyti PSO nustatytą Balansavimo pajėgumų apimtį, išskyrus tuos atvejus, jei</p>

Eil. Nr.	Bendrovė	Bendrovės komentaras	Siūlomas pakeitimas	Litgrid AB komentaras
		<p>gali techniškai negalėti pateikti tiksliai tokios apimties balansavimo pajėgumų pasiūlymo, kokią siekia įsigyti PSO. Pvz.: PSO nusprendus kitai parai įsigyti balansavimo pajėgumus 100 MW/h apimčiai, o įrenginio technologiškai galimam pateikti minimaliam kiekiui esant 150 MW/h, BPT negalės pateikti pasiūlymo 100 MW/h paslaugos apimčiai, t. y. neviršyti PSO nustatytą Balansavimo pajėgumų apimčių.</p>		<p>minimalus Balansavimo pajėgumų kiekis, nustatytas BPT parengties tvirtinimo protokole yra didesnis nei PSO nustatyta Balansavimo pajėgumų apimtis. Pasiūlymo pateikimo formato techniniai reikalavimai yra skelbiami viešai PSO internetinėje svetainėje. Balansavimo pajėgumų pasiūlyme nurodoma ši informacija:</p>
6.		<p>2019 m. birželio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2019/943 dėl elektros energijos vidaus rinkos 6 straipsnio 1 ir 8 dalyse įtvirtinta, jog balansavimo pajėgumo pirkimas turi būti grindžiamas rinka ir organizuojamas taip, kad būtų veiksmingai užtikrintas rinkos dalyvių nediskriminavimas. Balansavimo pajėgumų reglamento 2.2.4 punkto nuostata akivaizdžiai pažeidžia šias minėto reglamento nuostatas, nes visų rinkos dalyvių siūloma kaina bus apribota reguliuojamam paslaugų teikėjui nustatoma kainos viršutine riba.</p> <p>Tokiu būdu rinkos dalyviai negalės veiksmingai konkuruoti tarpusavyje ir vieni dalyviai bus diskriminuojami kitų dalyvių atžvilgiu, nes skirtingų dalyvių balansavimo pajėgumų paslaugų teikimo kaštai skiriasi.</p> <p>Papildomai, Balansavimo pajėgumų reglamento 2.2 punktas nurodo, kad „BPT, turintis galiojantį parengties tvirtinimo protokolą, privalo pateikti PSO Balansavimo pajėgumo paslaugos pasiūlymus kiekvienai Aukciono prekybos periodo valandai visa prieinama rezervinės galios apimtimi, tačiau</p>	<p>2.2.4. Balansavimo pajėgumo paslaugos kaina EUR/MW per val. (eurai už megavatą per valandą) 0,01 EUR/MW (vieno euro cento už megavatvalandę) tikslumu. Balansavimo pajėgumų paslaugos kaina negali viršyti Tarybos nustatytos viršutinės kainos ribos antrinio avarinio rezervo užtikrinimui, kuri PSO skelbia viešai savo interneto svetainėje.</p>	<p>Žiūrėti atsakymą į pastabą nr.1</p>

Eil. Nr.	Bendrovė	Bendrovės komentaras	Siūlomas pakeitimas	Litgrid AB komentaras
		<p>neviršyti PSO nustatytų Balansavimo pajėgumų apimčių. <...>“.</p> <p>Bendrovės vertinimu, esamos Balansavimo pajėgumų reglamento nuostatos riboja rinkos dalyvių ekonomines laisves, nes rinkos dalyviai ne tik privalės teikti balansavimo pajėgumų pasiūlymus, bet ir turės teikti šiuos pasiūlymus kaina, neviršijančia kainos viršutinės ribos, nustatytos KHAE. Bendrovės vertinimu, visiškai nepagrįsta tikėtis, kad visų potencialių rinkos dalyvių ribiniai paslaugos teikimo kaštai yra mažesni nei KHAE, todėl šiomis nuostatomis rinkos dalyviai gali būti priversti privalomai paslaugas teikti nuostolingai.</p> <p>Be to, reguliuojamas rinkos dalyvis negali viršyti VERT nustatytos kainos viršutinės ribos nepriklausomai nuo to, ar tokia nuostata yra sutartyje.</p> <p>Bendrovės vertinimu, turėtų būti paliktas ne daugiau nei vienas apribojimas, t. y. jeigu pasiūlymus teikti privaloma, tuomet kiti rinkos dalyviai, kurie nėra reguliuojami, negali būti įpareigoti teikti paslaugas už KHAE nustatytą kainos viršutinę ribą. Jeigu Sutartyje planuojama palikti nuostatą dėl kainos viršutinės ribos, tuomet turi būti atsisakyta privalomumo tokių pasiūlymų teikimui.</p>		
7.		<p>1. Sutartyje nurodyti priedai, kurie yra neatskiriama Sutarties dalis, tarp kurių ir priedas Nr. 4. Pažymėtina, jog šis priedas PSO nebuvo pateiktas viešajai konsultacijai, taip pat šio priedo nėra ir prie Nutarimo projektu ketinamų tvirtinti Sutarties standartinių sąlygų. Atsižvelgiant į tai, laikytina, jog Sutartis nėra iki galo parengta, kadangi nėra vieno iš būtinų priedų, ir todėl negali būti tvirtinama.</p> <p>2. Jeigu PSO aktyvuoja BPT 12 valandų laikotarpiui, pasibaigus šiam laikotarpiui, BPT, kurio pajėgumai turi techninius apribojimus nepertraukiamai elektros energijos gamybai, neturės</p>	<p>Prašome viešajai konsultacijai pateikti Sutarties priedo Nr. 4 projektą.</p>	<p>Paaiškinimas Sutarties priede Nr. 4 nustatomi Balansavimo pajėgumo paslaugos reikalavimai BPT įrenginiams, turintiems techninius apribojimus nepertraukiamai elektros energijos gamybai, kurie nustatomi individualiai pagal konkretaus gamintojo technologinius parametrus bei procesą, todėl nėra viešos</p>

Eil. Nr.	Bendrovė	Bendrovės komentaras	Siūlomas pakeitimas	Litgrid AB komentaras
		<p>galimybės patiekti balansavimo energiją pakartotiniam aktyvavimui tą pačią parą, todėl tuo pačiu turi būti numatoma ir sąlyga, jog bendra aktyvavimo trukmė per parą negali viršyti 12 valandų. Nesant šio apribojimo, BPT galės teikti pasiūlymus ne visai parai, o tik laikotarpiui, neviršijančiam techninių apribojimų.</p>		konsultacijos objektas

DETALŪS METADUOMENYS

Dokumento sudarytojas (-ai)	Valstybinė energetikos reguliavimo taryba 188706554, Verkių g. 25C-1, Vilnius
Dokumento pavadinimas (antraštė)	DĖL BALANSAVIMO PASLAUGŲ IR DISBALANSO PIRKIMO–PARDAVIMO STANDARTINIŲ SUTARČIŲ SĄLYGŲ TVIRTINIMO
Dokumento registracijos data ir numeris	2020-11-30 Nr. O5E-1107
Dokumento gavimo data ir dokumento gavimo registracijos numeris	–
Dokumento specifikacijos identifikavimo žymuo	ADOC-V1.0
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Paulius Blažys, Patarėjas, l. v. Rinkos plėtros ir stebėsenos skyriaus vedėjo funkcijas, Rinkos plėtros ir stebėsenos skyrius
Sertifikatas išduotas	PAULIUS BLAŽYS, Valstybinė energetikos reguliavimo taryba LT
Parašo sukūrimo data ir laikas	2020-11-30 09:38:29 (GMT+02:00)
Parašo formatas	XAdES-T
Laiko žymoje nurodytas laikas	2020-11-30 09:39:19 (GMT+02:00)
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	ADIC CA-B, Asmens dokumentu israsymo centras prie LR VRM LT
Sertifikato galiojimo laikas	2019-07-25 10:10:53 – 2022-07-24 10:10:53
Informacija apie būdus, naudotus metaduomenų vientisumui užtikrinti	"Registravimas" paskirties metaduomenų vientisumas užtikrintas naudojant "RCSC IssuingCA, VI Registru centras - i.k. 124110246 LT" išduotą sertifikatą "Dokumentų valdymo sistema Avily, Valstybinė energetikos reguliavimo taryba į.k. 188706554 LT", sertifikatas galioja nuo 2020-05-22 11:50:44 iki 2023-05-22 11:50:44
Pagrindinio dokumento priedų skaičius	3
Pagrindinio dokumento pridedamų dokumentų skaičius	–
Priedamo dokumento sudarytojas (-ai)	–
Priedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	–
Priedamo dokumento registracijos data ir numeris	–
Programinės įrangos, kuria naudojantis sudarytas elektroninis dokumentas, pavadinimas	Dokumentų valdymo sistema Avily, versija 3.5.27
Informacija apie elektroninio dokumento ir elektroninio (-ių) parašo (-ų) tikrinimą (tikrinimo data)	Atitinka specifikacijos keliamus reikalavimus. Visi dokumente esantys elektroniniai parašai galioja (2020-11-30 09:40:53)
Paieškos nuoroda	–
Papildomi metaduomenys	Nuorašą suformavo 2020-11-30 09:40:53 Dokumentų valdymo sistema Avily